

lm

03

Maj 2008
Årgang 144

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Liv og lære
– om Dansk Oase

Rummelighed
Hvad kan vi lære af Dansk Oase?
PREP for menigheder

indhold;

leder

02 Rummelighed

tema

04 Hvad kan vi lære af Dansk Oase?

08 Dansk Oases forhistorie

12 Den artikel kirken står og falder med

17 Perfekt

18 Økumenik og Oase

24 PREP for menigheder

27 Mellem kors og herlighed

horisont

30 Trosforsvar og gratisaviser

31 Rummeligheden i folkekirken

andre artikler

33 Singleliv – en ny tilgang?

forkynderens virkemidler

38 Forkynderen som Guds medarbejder

bøger

42 Bibelen på hverdagsdansk

45 Fra Christensen til Krarup

46 Når lysten melder sig

48 Mens de gik og talte sammen II

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dlm.dk

www.dlm.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Haahr Hansen, stud.theol., Århus

Rummelighed

AF JENS OLE CHRISTENSEN

.....

I slutningen af august 2007 holdt LM's landsstyrelse en temadag om forholdet til Dansk Oase. Med en række indbudte gæster – både fra LM og Oase – ønskede man at forholde sig til et fænomen, som i disse år tiltrækker sig en del opmærksomhed, og som en del LM'ere er tiltalt af. Det er den temadag, som blev afsættet til dette temanummer af Budskabet.

I et af de sidste debatindlæg kom formanden for Hillerød Fri-menighed Birger Reuss Schmidt med en bemærkning, som jeg hæftede mig ved: "Hele sagen kan samles i ét ord: *Rummelighed*. Der er en menneskelig og kulturel rummelighed, vi gerne vil lære af Oase. Der er en teologisk rummelighed, vi ikke ønsker at lære af dem".

Jeg kom til at tænke på den bemærkning igen, da jeg gennemlæste artiklerne til dette nummer af Budskabet.

Det er altid farligt at sætte vandtætte skotter op mellem teolo-

gisk og kulturel inspiration. De ting hænger sammen som sjæl og krop. Men Birger Reuss Schmidts ord opfanger en temmelig stor del af temaerne i dette nummer. Og selv om sjæl og krop hænger sammen, så er de ikke det samme.

Her er artikler, hvor forfatterne er blevet bedt om at lægge det positive snit og spørge, hvad det er vi kan lære af Oase. Disse artikler hæfter sig i ganske høj grad ved menneskelige og kulturelle træk ved Oase. Der er andre artikler, der spørger til det teologiske og åndelige indhold og de er ret kritiske.

Selv om der formodentlig er reelle uenigheder mellem nogle af forfatterne, så er det altså i høj grad de spørgsmål, de er sat til at besvare, som bestemmer den store forskel på disse artikler.

Skaber dette så ikke bare et vattet på-den-ene-side-på-den-anden-side billede af Oase og LM's forhold til inspirationen derfra?

Det bør man måske overlade til læserne at dømme om.

Men jeg vil gerne give mit indspil til et svar.

For det første: Man svækker på ingen måde troværdigheden af

Om at give kritik; Man svækker på ingen måde troværdigheden af en kritik ved at give mennesker ret i det, de har ret i.

.....

en kritik ved at give mennesker ret i det, de har ret i. Tvært imod giver det måske ørenlyd for det retfærdige og vigtige i kritikken. Filosofen K E Løgstrup beskriver et sted sin arbejdsform i mødet med folk, han er uenig med, omtrent således: Jeg læser dem igen og igen. Især deres bedste argumenter. Giver dem ret i det, de har ret i, i bevidstheden om at det, der så bliver tilbage, er mine bedste argumenter...

Det ligger vel også i Jesu gyldne regel om at handle mod vores medmenneske, som vi vil at han skal handle mod os (Matt 7,12).

Samtidig skal vi ikke være blinde for, at Oases større teologiske åbenhed udfordrer os i de klassiske vækkelsesbevægelser til ikke at møde alt nyt og usædvanligt med en rygmarvsagtig afvisning.

Dermed er vi på vej ind i det andet punkt: Vi kan skade os selv, hvis vi hælder barnet ud med badevandet. Altså hvis vi ikke vil lære det af andre, som vi på sund bibelsk grund kan lære. "Prøv alt, hold fast ved det gode", som apostlen sagde (1 Tess 5,21). I bagklogskabens lys er det min overbevisning, at dette i nogen måde skete i LM i det åndelige klima, der var i 1970'erne. I et berettiget opgør med de loviske træk i den karismatiske bevægelse: åndsdaåbslæren, kravet om at alle skulle tale i tunger m.m., fik man ikke lyttet ordentlig efter det, som var berettiget. Dermed røg noget af mangfoldigheden i nådegaveforståelsen, den moderne lovsang, konkret forbøn med håndspåleggelse og andre sundere inspirationer med ud. Til skade for os selv og for de mennesker, vi er sat til at tjene.

Den fejl ønsker vi ikke at gentage. Men vi ønsker heller ikke at køre i den modsatte grøft. Derfor vil vi insistere på, at det er et skråplan, som kan blive livsfarligt – i tid og evighed – hvis retfærdiggørelsen af tro ikke får lov til at blive stående som troens inderste skat, hvis billedet af den almægtige og hellige Gud svæk-

kes, eller hvis formmæssige forandringer gøres til den egentlige medicin på den åndelige krise. Og det er den skarpe pointe i flere artikler. Den pointe, ønsker vi bliver taget fuldt alvorligt både i og udenfor LM.

For det tredje skal man være opmærksom på, at åndelige bevægelser ikke står stille. Vi bevæger os i sunde og usunde retninger og må hele tiden korrigeres af Guds ord og gode søskendes retledning. En interesse for en åndelig bevægelse er heller ikke nogen statisk størrelse. Malet med lidt bred pensel har vi indenfor de sidste 40 år haft tre bølger af interesse for "det karismatiske" i vores miljø. I begyndelsen af 1970'erne – da den karismatiske bølge for alvor nåede Danmark – var centrum i interessen nådegaverne, åndsdaåben og helliggørelsen.

I slutningen af 1980'erne – da Dansk Oase blev stiftet – var åndsdaåben gledet i baggrunden. Det var åndelig fornyelse og udrustning til tjeneste, som var i fokus.

Hvis jeg læser den nye interesse rigtigt, så er det i højere grad spørgsmålet om den kulturelle form, den menneskelige imødekommehed og et mere helhedspræget menighedsliv, som nu er i centrum for interessen.

Hvis vi ikke holder os disse (nuance?)forandringer i interessen for øje, så risikerer vi at stille fortidens spørgsmål og give svar på spørgsmål, som er udløbet på datostempel.

Derfor indbyder vi med dette nummer til selvstændig tænkning på bibelsk og evangelisk grund.

For vi tror ikke på, at man kan fastholde en åndelig kurs ved partidisciplin. Vi tror kun, den kan fastholdes ved overbevisning bundet i Guds ord. Og vi tror for øvrigt heller ikke, at positiv inspiration kan modtages ordentligt på anden måde...

Hvad kan vi lære af Dansk Oase?

Det spørgsmål har Budskabet stillet tre forskellige personer i Luthersk Mission. Læs deres interessante overvejelser her.

.....

AF PETER RASK

Faren ved en artikel som denne kan være, at man ved at fokusere på enkelte ting mister det store overblik og forfalder til generaliseringer. Det er jeg mig bevidst. Derfor skal følgende heller ikke læses som en dybdeborende analytisk artikel, men som et rent subjektivt indlæg i den for tiden kørende debat omkring Dansk Oase. Et indlæg hvor jeg i ikke prioriteret rækkefølge vil sætte fokus på ting, som jeg synes vi kan lære af Oasefolkene. For at der er ting, vi kan lære, er jeg ikke i tvivl om, og der hvor vi kan det, håber jeg, at vi også vil lade os inspirere og tage det gode til os, som vi kan lære fra dem. Desværre tillader den opgivne artikellængde ikke, at jeg går i dybden med disse punkter, hvorfor det må fremsættes i overskrifter uden hensyn til detaljer og mellemregninger.

Noget af det mest markante i mødet med Dansk Oase er deres meget gennemførte og bevidste prioritering af ledertræning. Her prøver man at tage hånd om lederne og udruste dem på alle måder til den tjeneste, de har fået i menigheden. Resultatet er for mig at se et inspireret og udrustet lederskab, som mange steder formår at skabe gode rammer for menigheden. Her mener jeg, vi har et efterslæb, som jeg med tiden håber mindskes.

Hverdagsrelevans. Det synes jeg i høj grad præger Oase. Man er bevidst om hvilken tid man lever i og prøver så at handle ud fra det. Man prøver at få troen ned i øjenhøjde og udfordrer til konkret handling i hverdagen. Man har en iver efter at være kirke og menighed, som er åben og længes efter at få nye med.

Jeg oplever også en stor tillid Oase-folkene imellem. Her er kvajekvoter ikke bare et tomt begreb men udlevet virkelighed, og

Peter Rask, f. 1972

Cand. theol. 2002. Ungdomssekretær i LMU.
Næstformand i KFS.

.....

efter min vurdering befordrer det kreativiteten og det generelle velbefindende helt enormt. Man skal ikke hele tiden se sig over skulderen, men kan prøve sig frem – og kikser det, så lærer man af det og går videre med den erfaring. Ikke mindst i forholdet til unge og yngre børnefamilier er det en kæmpe styrke, som jeg mener, vi skal lære af. For alternativet kan let blive stivnet formalisme, menneskelig klaustrofobi og manglende hverdagsrelevans.

Rummelighed – forstået menneskeligt og ikke teologisk. Oase evner på en bedre måde at samle folk op, som livet har været hårdt imod. Dem, der – ikke som os – kommer fra den brede familiebaserede middelklasse. Integre dem og få dem til at føle sig hjemme. Her tror jeg, vi har en del at lære fortsat.

.....

AF FLEMMING THEJLMANN BRUUN

Den, der peger en finger mod andre, retter mindst 3 mod sig selv. Så derfor vil jeg bruge pegepinden i stedet og lade den tidligere generalsekretær i LM, Leif Rasmussen, indlede dette indlæg om Dansk Oase: "Vort sigte (i LM) er ikke foreningsdannelse ej heller kirkedannelse, men ... vækkelse, dvs. at mennesker enkeltvis kaldes ind i Guds rige ved at modtage evangeliets tilsagn i tro!" Klarere, mere præcist og skarpt kan ens egen fokusområde og kærneværdi næppe præsenteres – frigørende enkelt. Det er derfor, LM er her. Vi har – eller har haft – vækkelsestenen. Men hvad så med Dansk Oase. Hvilke toner spiller de med? Hvilket fokus har de? Kan en "beton-LM'er" lære noget af dem? For at komme et svar en smule nærmere vil vi tage en tur til ...

SommerOase 07 – fest, farver, fart og ... følelser

Enhver, der kommer til SommerOase kan ved selvsyn forvise sig om, at der er en kolossal mængde af kreativitet til stede på denne plads ved Odder. Teenagerne har deres helt egen plads at boltre sig på et stykke fra hovedlejren, der er indrettet bønnemeditationstelt, flag pynter overalt på campingvognene og indikerer, hvilken menighed man tilhører, og der er et kæmpetelt med plads til omkring 3000 mennesker. Under mødet kan man rejse sig op og hente kaffe bagerst i teltet, hvilket bliver flittigt brugt. Der er folk i grønne veste til at betjene publikum. Det hele, inklusive mødeledelsen, virker meget velorganiseret og de venlige coaches i grønne veste guider mødedeltagerne hen til de tomme pladser. Som teltets størrelse kræver, er der en stor scene med 2 storskærme, og indledningsvis masser af lovsang, hvor folk opfordres til at synge med – stående eller siddende under ledsagelse af et velspillende band med forsanger. Stilen er enkel – "Vi lovpriser dig, Jesus". I teltet er der nogle, der har flotte flag og bannere med, og som svinger dem frem og tilbage under lovsangen. En af mine venner skal denne aften simultanoversætte fra engelsk til dansk – naturligvis gengivet på storskærm. Det er lidt underligt at se ham stå der i oversize, men så alligevel er det jo bare en del af den moderne verden. Prædiken er en markant omvendelsesprædiken med en personlig appel og historie. Man har indtrykket af, at folk hygger sig og har det rart sammen. Ellers så kan man jo altid tage en kop kaffe.

Frihed

Kunne det tænkes, at man i LM under en omvendelsesprædiken sad og slubrede kaffe med medbragt kage? Eller at man under lovsangen havde bannere med, der viftede frem og tilbage? Eller ... >

Flemming Thejlmann Bruun f. 1965
 Uddannet diakon i 1994
 Souschef på Blå Kors Hjemmet i Skannerup
 Prædikant i LM, Østjyllands afdeling

Når jeg har spurgt folk, der kommer i Dansk Oase, om den allerstørste forskel på missionsforeningerne og dem, så har de med eftertryk svaret: *friheden*. Ikke i første omgang det teologisk korrekte svar: Friheden i Kristus. Nej, blot friheden til at gøre nogle ting, som man ikke sådan bare kan gøre i LM/IM. For Oasefolk har der altid været højt til loftet, også hvad angår musik. Påklædning ligeså. Og så giver det jo også unægtelig en selvværdsbooster, at der er en stor fokusering på, at jeg som kristen er et – kongebarn. Hvis man ser efter på Dansk Oases hjemmeside ser man, at bredden også er velkommen – man tænker økumenisk.² Så der er alle forudsætninger for at skabe forhold, hvor folk kan føle sig rummet. Jeg kan ikke undgå at tænke og få en fornemmelse af, at Dansk Oase arbejder bevidst ud fra, at når tingene fungerer menneskeligt, så fungerer de også teologisk. Altså, at hovedvægten bliver lagt på at imødekomme de mange forskellige menneskelige behov – så kan man nemmere modtage det teologiske. Og måske er dét hele essensen i forskellen på de ”gamle” højrefløjsforeninger og Dansk Oase – der er ikke bare én tone at trutte med – der er et helt orkester – og man er ikke bange for at bruge det, både menneskeligt og åndeligt. Især det første tror vi, at LM kan lære meget af, netop forståelsen af, at vi helt ud i det banale også er mennesker med følelser og krop. Det har Dansk Oase fattet og indrettet sin bevægelse efter. De taler og designer deres tilbud til det moderne menneske – på godt og ondt.

De agerer ikke som organisation, men snarere som en bevægelse. Dvs. de er ikke stivnede i former, men kan operere som pionerer, med pionerånd og dermed også begejstring. Når man læser lidt på deres hjemmeside falder det i øjnene, at det er brugervenligt og kommunikativt. De har gjort sig tanker om deres visioner og mål – deres eksistensberettigelse og lagt disse åbent

ud til alle. Det er noget, som tiltaler mange.

Apropos omvendelsesprædikenen på SommerOase: Det er længe siden vi i LM-regi har hørt en så karsk, forståelig og ligefrem omvendelsesprædiken! Ingen af de ca. 3000 deltagere kunne være i tvivl om, at der er to mulige udgange på livet.

- 1 Jubilæumsskrift i anl. af LM Hillerøds 100 års jubilæum, side 62.
- 2 www.Danskoase.dk, under Organisation – værdier mm.

AF KARINA SIMONSEN

Mit første møde med Dansk Oase var kun gennem andres holdninger. Dansk Oase var ikke noget for os, forstod jeg på forskellige LM'ere. Mit første reelle møde med Dansk Oase var, da jeg med min familie deltog i lejren SommerOase i sommeren 2007. Vi oplevede ugen dér som noget meget positivt, og vi oplevede, at vi – en LM-familie – godt kunne få en inspirerende og opbyggende uge i Oase-regi.

Så når dette skal handle om, hvad vi kan lære af Oase, kan jeg bidrage med, hvad vi oplevede som positivt på lejren – hvad gør de godt dér? – og det kan vi måske lade os inspirere af i LM.

Jeg vil fortælle om forkyndelse, musik, liv og organisering.

Forkyndelse

SommerOase 2007 havde temaet nåde, så al forkyndelsen kredsedede om det emne. Der blev dog ikke forkyndt dom og nåde i hver prædiken, men emnet blev forstået noget bredere, og der blev f.eks. talt om det daglige liv som kristen – hvordan præger nåden

Karina Simonsen f. 1974
Bogholder
Medlem af Frimenigheden i København

os i vores relationer osv.

Lejren indeholdt rigtig meget forkyndelse, mange møder, mange seminarer, og for os med små børn blev det en fordel, da vi kunne skiftes til at være med – så vi blev begge rigt udfordret og opbygget. Der var også mange talere i løbet af ugen, selvom flere af dem havde en række møder eller seminarer. De mange forkyndere gav mange muligheder – blandt andet muligheden for at vælge en forkynder fra, hvis man f.eks. ikke er glad for at lytte til et fremmed sprog – og det gav mange vinkler.

En ting i den forbindelse, som jeg oplevede som utrolig godt, var, at emnet også var børnenes. Den meget store flok børn på lejren blev allerede første dag inddelt i mange små grupper, så de var sammen med de samme jævnaldrende ugen igennem hver formiddag til undervisning og relevant kreativitet – hver dag med forskellige vinkler på nåden. Selv de 0-3 årige, som havde forældre med, hørte gennem korte fortællinger, sang og teater med "Pippi" om nåde. Det gav mange gode anledninger til snakke børn og voksne imellem om emnet.

Uden at jeg kan forklare hvorfor, oplevede vi også, at meget socialt samvær blev brugt til at tale om forkyndelsen – måske fordi der var mennesker fra mange kirkesamfund, og derfor mange holdninger til tingene. Det var faktisk vældig frugtbar, at vi ikke bare var enige.

Musik

Musikken var vi rigtig glade for. To forskellige lovsangsbands ledte lovsangen ved alle større fælles samlinger. Også i de forskellige telte til de større børn og de helt store børn/unge var der dygtige lovsangsbands, og de yngre børn oplevede også kristne sange lige til deres aldersgrupper. Stilen var nutidig musik, og vores børn var

så vilde med det, at vi måtte skubbe sengetiden hver aften, fordi de så gerne ville med til starten af aftenmødet for at være med til lovsangen. Mange af aftenerne bød også på koncerter.

Med en baggrund i det rytmisk musik-forskrækkede LM skal man ikke underkende vi unge LM'eres trang til at glæde os over det kristne budskab og lovsang med friske toner og rytmer. Vi – hele familien – oplevede al den dejlige kristne musik som meget inspirerende og til stor glæde.

Liv

Liv. Der blev talt meget om det inkluderende fællesskab, men det gjorde endnu større indtryk på os, at vi oplevede det. Det tror jeg, vi kan lære meget af – ikke at slutte os om os selv, men byde mennesker velkomne i vores liv og menigheder, uanset forskelligheder og tro eller ej. Det levede kristenliv hørte vi meget om i den uge – hjælp til at leve som kristen.

Organisering

SommerOase var ekstremt velorganiseret. Der var rigtig mange mennesker, så det var naturligvis også nødvendigt, men vi opfattede det også som rigtig godt på en uoverskuelig campingplads, at der var styr på tingene. Eksempler: Der var en radiofrekvens, hvor man kunne følge med i møderne i det store telt, hvis man var forhindret i at deltage, og mellem møderne var der direkte radio eller kristen musik. Der var mulighed for at melde sig til frivilligt arbejde, og alle hjælpere havde genkendelige t-shirts, så man vidste, hvem man kunne henvende sig til. Man lå i "lejr" afhængig af kirke. Og så ikke mindst organiseringen af børnearbejdet, hvor børn i alle aldre blev taget alvorligt. Alle hørte til i en gruppe, så ingen blev tabt, heller ikke mellem barndom og voksenalderen.

Dansk Oases forhistorie

AF KURT E. LARSEN

.....

Omkring 1970 kom den karismatiske bevægelse til Danmark. Da havde bevægelsen allerede virket i en del år i udlandet.

Det drejede sig om en bevægelse til åndelig fornyelse af kristne. Nogle havde gjort en personlig erfaring af den Hellige Ånd, og var blevet udrustet med en ny kraft og med nådegaver til tjeneste. Dette ønskede man, at alle kristne skulle have del i. Man lagde derfor vægt på at mødes til lovsang, tilbedelse og forbøn – og på at være åben for modtagelse og brug af de bibelske nådegaver, ikke mindst tungetale, profeti og helbredelse. Disse sider af Bibelen ville bevægelsen gøre til levende erfaring igen. Netop erfaring! Det var nemlig ikke læren, der var i centrum for bevægelsen, men liv og erfaring. Da ingen imidlertid kan tale uden også at

videregive et ”læreindhold” – bevidst eller ubevidst, gennemtænkt eller ugenomtænkt – endte det ofte med, at den karismatiske bevægelses folk overtog andres teologi. Det kunne være pinsebevægelsens tanke om tungetalens gave som selve tegnet på, at en person var døbt med Helligånden. Måske byggede man videre på et metodistisk/katolsk syn på helliggørelse, hvor man nærmest tænker sig at nåden skaber en forvandling af den menneskelige natur.

Den karismatiske bevægelse var således præget af sin udenlandske baggrund hos ikke-lutherske kristne, ikke mindst pinsebevægelsen. Men man ville imidlertid netop ikke være knyttet til pinsebevægelsen, men arbejde tværkirkeligt, så de sande erkendelser fra pinsebevægelsen kunne komme kristne i alle konfessioner til gode. Derfor foregik dens arbejde gennem

Lokale bedegrupper; Kristne kom sammen fra forskellige traditioner, for siden at drage fornyede hjem til deres egen menighedssammenhæng.

stævner og lokale bedegrupper, hvor kristne kom sammen fra forskellige traditioner, for siden at drage fornyede hjem til deres egen menighedssammenhæng. Det tværkirkelige præg var også en arv fra England og USA, hvor den holdning længe har været meget udbredt i kristne vækkelseskredse.

Udviklingen frem til 1970

De anliggender, som den karismatiske bevægelse kom med i 1970'erne, var ikke nye i dansk kirkeliv, og forhistorien var med til at bestemme dens modtagelse.

Fra amerikanske og engelske vækkelseskredse kom der allerede i 1880'erne en tale om og praksis med helbredelser, som man i Indre Mission og Luthersk Mission havde måttet forholde sig til.

Siden 1910 havde pinsebevægelsen med sin tale om Helligånden og Helligåndens dåb samlet folk til sig fra forskellige folkekirkelige og frikirkelige sammenhænge. Nogle af pionererne i Apostolsk kirke kom således fra Indre Mission i Kolding. Derfor var stemningen i Indre Mission ikke gunstig overfor pinsebevægelsen, dens praksis med gendåb og dens vægtlægnings på tungetale og andre nådegaver. Indre Mission blev præget af en meget bastant afvisning af tværkirkeligt samarbejde, næsten i enhver form.

Oxford-Gruppe-Bevægelsen kom i 1930'erne som en typisk amerikansk vækkelsesbevægelse. Her lærte man folk at være åbne for Åndens tale i den "stille time". Bevægelsen virkede på tværs af kirkesamfund, med kampagner og i små grupper – og i øvrigt på moderne vilkår. På flere måder forberedte Oxford-Gruppe-Bevægelsen den karismatiske bevægelse. Mange, der havde fået en åndelig berigelse gennem Oxford, var en generation senere positive overfor den karismatiske bevægelse i forventning om, at der igen skulle blive åndelig fornyelse blandt kristne i Danmark,

fx tidligere forstander på Haslev Udvidede Højskole, Johannes Magelund. Oxford-Gruppe-Bevægelsen havde sat sindene i bevægelse i Indre Mission. Nogle (fx formanden Christian Bartholdy) så det som en tiltrængt vækkelse, der i sine moderne arbejdsformer måske kunne nå ud over de snævre kredse med budskabet. Derfor var han villig til at bære over med dens amerikanske form og læremæssige svagheder. Andre i IM var derimod stærkt imod Oxford-Gruppens lærerløshed. Dansk teologi var i de år præget af Tidehverv og Karl Barth, der havde lagt stærk afstand til al vægt på følelser og erfaringer. Mange reagerede derfor med stærk afstandtagen til Oxford. Det førtes videre på dens arvtager: Den karismatiske bevægelse.

I Norge var der i vækkelseskredse en noget mere afbalanceret vurdering af pinsebevægelsen, Oxford-Gruppe-Bevægelsen og siden den karismatiske bevægelse. Domprovst Peder Olsen udgav *Helbredelse ved bønn* (1973) – og IM-lederen Fredrik Wisløff skrev fremragende bøger med en kombination af åbenhed overfor Biblens tale om det karismatiske og sund luthersk afbalancering (*Jeg tror på Helligånden*, dansk 1936 og 1979; *Sund Tro*, dansk 1973).

Kollisionen med de gamle vækkelsesbevægelser i 1970'erne

Den karismatiske bevægelse blev mødt med frontal afvisning fra N.O.Rasmussen (siden Vigilius) i bogen: *Den karismatiske vækkelse-pinse på ny?* (1971) og *Åbenbaringstro eller sværmeri* (1974). I KFS, som Rasmussen stod i spidsen for, blev den karismatiske bevægelses frontfigur, den engelske læge Michael Harry, afvist som taler af læremæssige grunde. KFS var foruden at være et missionsarbejde også en klar røst for luthersk lærebevidsthed i dansk kirkeliv. Derfor reagerede Niels Ove Rasmussen mod >

Kendetegn; Enhver ny bevægelse er typisk præget af begejstring, der på andre virker som selvglæde og overfladiskhed.

mange ting i den karismatiske bevægelse. Modstanden gik både på den tværkirkelige arbejdsform, dens tale om åndsåb og den manglende læremæssige interesse. På den anden side ville han og andre i KFS også være bibeltro og derfor også tage Bibelens ord om Helligånden og nådegaverne alvorligt. KFS landede derfor på en holdning, der mere lignede den norske vurdering end Indre Missions.

Indre Mission var opmærksom på bevægelsens svage sider og lod dem overskygge de positive signaler og det positive anliggende, der også var i bevægelsen. Med til historien hører nok også, at sagen skabte splittelser lokalt – og at repræsentanter for den karismatiske bevægelse undertiden førte sig frem med en vis selvbevidsthed og åndelig overlegenhed overfor "almindelige" kristne og det "kedelige" arbejde – til frustration og sorg for dem, der vedblev at slide i arbejdet med søndagsskoler, lejre osv. (som mange i den karismatiske bevægelse i virkeligheden selv kunne takke for deres kristne oplæring!).

I IM overså man ofte, at enhver ny bevægelse typisk er præget af en begejstring, der på andre virker som selvglæde og overfladiskhed. Så glemmer man, at der godt kan være et rigtigt anliggende bag den nye bevægelses anderledes former og ukorrekte formuleringer. Den herrnhutiske vækkelse i 1700-tallet irriterede fx i høj grad de tidligere pietistiske vækkelser – og den havde mildest talt heller ikke sin styrke i det læremæssige. Men det forhindrede den ikke at blive til meget stor velsignelse, så den udgør én af de vigtigste forudsætninger for missionsbevægelserne den dag i dag!

Indre Mission havde igen i 1960'erne været gennem en række smertelige opgør med ansatte, der var mere eller mindre påvirkede af ikke-luthersk vækkelseskristendom, og den anti-tværkirkelige tradition i foreningen sejrede. Man fejede nærmest totalt

den karismatiske bevægelse af bordet.

Den karismatiske bevægelse kom også fra sidst i 1970'erne ud i en alvorlig krise, da et af dens centre – Aalholm kirke i Valby – udviklede sig i sektærisk retning, med ægteskabsbrud, magtmisbrug og underkastelse under en falsk "profet" med bl.a. det resultat, at præsten blev afskediget fra sit embede.

Den Karismatiske Bevægelse bliver til Dansk Oase i 1980'erne

I 1980'erne var der rundt i verden en bevægelse i gang blandt lutherske karismatikere for at knytte den karismatiske bevægelse til den lutherske arv. I det hele taget var der en tendens til at alle karismatikere blev mere opmærksomme på deres egen konfessionelle arv – 1980'erne var som årti generelt konservativt, mens 1970'erne havde været grænseoverskridende og eksperimenterende. I Norge organiseredes "Oase-bevægelsen" fra 1977 som en bevidst luthersk udgave af den karismatiske bevægelse. En række danske folkekirkepræster ville også herhjemme gøre noget tilsvarende, og man tog midt i 1980'erne kontakt til ligesindede i de eksisterende kirkelige bevægelser, især KFS, for om muligt at finde en form, der kunne fremme anliggendet. Der afholdtes drøftelser på en række "Vejen-konventer" 1986-89, uden at det dog lykkedes at finde helt fælles fodslag. På konventerne var man helt enige om at ønske åndelig fornyelse, og om at bede om Helligåndens fylde og sund nådegavevækkelse.

Uenighed var der dog fortsat – især samlet om tre punkter: Syntet på Helligåndens dåb, forholdet mellem retfærdiggørelse/helliggørelse og tværkirkelighed. Tydeligvis havde parterne nærmet sig hinanden siden 1970'erne: Morten Munch fra den karismatiske fløj tog klart afstand fra åndsåbs-læren samtidig med

Af Kurt E Larsen f. 1955

Cand.teol. 1981. Ph.d., lektor i Kirkehistorie ved Menighedsfakultetet i Århus.

at han slog på troserfaringernes legitimitet. Han fastholdt på luthersk vis, at kristenlivet er en livslang kamp – samtidig med at han også ville tale om evangeliet som frigørelse fra syndens magt. Med hensyn til tværkirkeligt samarbejde ville begge parter sætte grænser for omfanget af samarbejde med ikke-lutherske kristne – dog var den karismatiske fløj mere åben for et begrænset samarbejde, både i bøn, lovprisning og evangelisation på basis af fælles tro på Kristus og delagtighed i den samme Hellige Ånd.

Bag uenigheden på de tre punkter lå den mere grundlæggende forskel, at "KFS-fløjen" var mest opmærksom på at stå vagt om den sande og sunde lære, mens "den karismatiske fløj" mere stod for en erfarings-kristendom og frygtede at dogmatikken skulle kvæle Åndens gerning.

Den karismatiske fløj dannede i 1989 Dansk Oase på luthersk grund, som en særlig bevægelse i dansk kirkeliv. Dansk Oase er siden vokset som et netværk af menigheder og kristne fællesskaber (ifølge hjemmesiden 2008: 7 frimenigheder, 3 valgmenigheder, 2 husmenigheder, 7-8 menighedssamfund). Man har et landsdækkende netværk af præster, børn & unge m.m.

På vej til nyt forhold mellem Dansk Oase og de gamle vækkelsesbevægelser

En række forhold i dag gør det både muligt og nødvendigt med en ny dagsorden for dialog og samarbejde.

De forskelle, der førte til oprettelse af Dansk Oase i 1989, eksis-

terer vel i nogen grad stadig, men tiden er blevet anderledes og der er tilsyneladende kommet nye vægtlægninger i Dansk Oase. Man har udviklet sig fra stævne-bevægelse til menighedsbevægelse, kendt for tilbedende lovsang og nådegavebaseret fællesskab.

Vor tid fremmer en ekstrem individualisme og relativisme i holdninger. Det udgør en fælles udfordring for alle, der lægger vægt på fællesskabsaspektet i den kristne tro, og som ved, at det ikke er sandt, at "enhver bliver salig i sin tro".

Fra udlandet får begge parter mange impulser til fornyelse af trosliv og menighedsliv. Som regel kommer disse fra en ikke-luthersk sammenhæng. Det giver en fælles udfordring til at være villige til at lære nyt uden derfor at slippe vores luthersk-bibelske arvegods.

Fordi vi alle står i den samme åndelige nødsituation i vort folk – og i den samme udfordring fra en stadigt mere pluralistisk folkekirke – er det vigtigt at være på god talefod med hinanden som lutherske vækkelses- og fornyelsesbevægelser.

Vi har brug for at lære af hinanden: De gamle bevægelser har godt af at blive mindet om ikke at stivne i bestemte former – ikke blive defensive og opgivende – ikke opgive troen på Gud Hel- ligånds fornyende og udrustende kraft i dag. Dansk Oase kan derimod have godt af at blive mindet om betydningen af solid bibelundervisning – om vigtigheden af læremæssig fundering – om traditionernes betydning.

Den artikel kirken står og falder med

Om retfærdiggørelseslæren og nådemiddelkristendommen
som test på sund teologi.

AF JENS JØRGEN RASMUSSEN

.....

I Den Augsburgske Bekendelse (Confessio Augustana, herefter CA), der hører til Den danske Folkekirkes bekendelsesskrifter, lyder det i artikel 4 om retfærdiggørelsen: *Ligeledes lærer de, at menneskene ikke kan retfærdiggøres overfor Gud ved egne kræfter, fortjenester og gerninger, men at de retfærdiggøres uforskyldt for Kristi skyld ved troen, når de tror, at de tages til nåde, og at synderne forlades for Kristi skyld, han som ved sin død har gjort fyldest for vore synder. Denne tro tilregner Gud som retfærdighed for sig.* Romerbrevet kapitel 3 og 4.

Står og falder kirken med den artikel?

Denne artikel 4 om retfærdiggørelsen har altid haft en central plads i den lutherske kirkes forhold til den romersk katolske kirke. Nu senest aktualiseret i den debat, der fulgte i kølvandet på

Dansk Oases brug af en højt placeret katolsk præst som forkyn-der på et stort sommerstævne forrige sommer. I denne debat omtales artikel 4 af Oases kritikere, som *den artikel kirken står og falder med.*

Det er ikke sandt, hvis man med dette mener, at kirken står, blot indholdet af denne ene artikel er fastholdt, mens man kan opgive indholdet af alle de andre artikler uden at kirken falder. De forskellige artikler i bekendelsen er nært forbundne i en helhed og der er adskillige flere af de 21 "fornemste" artikler i CA, der må fastholdes sammen for at kirken består. Det er altså for meget sagt, at kirken består alene ved læren om retfærdiggørelsen af tro.

Men omvendt er det helt igennem sandt, at kirken falder, hvis bare denne ene artikel falder. Indholdet af artikel 4 er helt cen-

Afgørende; Selvom man formelt lærer rigtigt om retfærdiggørelsen af tro, er det ikke en selvfølge, at man også har fået troen og Ånden og virkelig er retfærdiggjort for Gud.

.....

tralt for den kristne tro. Kirken kan ikke bestå uden indholdet i denne lære, selvom alle de andre artikler fastholdes. Så vigtig er den.

Læren om retfærdiggørelsen af tro er derfor en helt igennem nødvendig test på sund teologi, ikke alene overfor andre kirkesamfund, som f.eks. Den Romersk Katolske Kirke, men også ove for forskellige teologiske strømninger i vores egen kirke. Man skal blot huske, at det ikke er det eneste testspørgsmål, man skal stille til en bevægelse eller en kirkeretning. Eller sagt på en lidt anden måde: Selvom man formelt lærer rigtigt om retfærdiggørelsen af tro, er det ikke en selvfølge, at man også har fået troen og Ånden og virkelig er retfærdiggjort for Gud. Og omvendt – selvom man tilhører en kirke, der har en forkert forkyndelse om retfærdiggørelsen af tro, kan kristne i det pågældende kirkesamfund godt personligt være kommet til den levende retfærdiggørende tro, der tales om i CA artikel 4.

Når vi bruger læren om retfærdiggørelse af tro som et helt afgørende testspørgsmål til en åndelig strømning, en kirkelig retning eller en teologisk lære og i nogle tilfælde på det grundlag tager afstand fra en bestemt forkyndelse eller strømning, siger vi altså ikke dermed, at der ikke findes nogen sande kristne i de sammenhænge, ligesom vi heller ikke vil påstå, at vi selv er sande og levende kristne *alene* af den grund, at vi lærer ret og rent om retfærdiggørelsen af tro.

Mennesket og synden

Som nævnt hænger CA's artikler sammen i en teologisk enhed, og for at forstå den lutherske lære om retfærdiggørelsen af tro, må man begynde i CA artikel 2 om arvesynden. Det er den antropologiske baggrund for artikel 4.

Her siges det, at alle mennesker fødes "*uden frygt for Gud, uden tillid til Gud og med begær*" – Det vil sige, at arvesynden ikke blot er defekter ved visse menneskelige egenskaber eller en mangel på overnaturlig udrustning (Leif Grane, CA, s. 36), men den er udtryk for, at menneskets stilling i forhold til Gud er *totalt forandret* – på alle personlighedens områder: legeme, sjæl, vilje, fornuft, tanke. Begæret er ikke kun sanseligt begær, men også udtryk for menneskets indstilling på det religiøse og åndelige område.

Arvesynden har vendt mennesket forkert i forhold til Gud, så ikke alene dets åbenlyst onde begæring trækker det væk fra Gud, men også dets religiøse tro og anstrengelser. Mennesket vil nok tro på noget, på en gud, men ikke på Gud. Mennesket er født med ryggen til Gud og *vil* ikke tro på ham ud fra sig selv.

Derfor findes der ikke noget i mennesket, som Gud kan reparere og bygge på, når han vil frelse mennesket – ikke nogen fri vilje, ikke nogen længsel efter Gud, ikke nogen rest af gudsfrygt. Gud må begynde helt fra bunden – eller rettere helt *uden* bund i mennesket selv – og skabe noget helt nyt. Med andre ord genføde mennesket.

Op fordi synden nok bliver tilgivet hos den genfødte, men han i denne verden bliver ved med at være en synder i sig selv, så kan menneskets retfærdighed for Gud, *aldrig* komme til at bygge på *noget som helst* hos mennesket selv, ikke engang på det som Gud ved Ånden virker i det genfødte menneske. For i samme øjeblik den kristne begiver sig ind på tanken om, at der kan skabes noget i en selv, der kan tælle med i retfærdigheden for Gud – det være sig nok så meget virket af Ånden og ikke af en selv – så vil det straks blive grebet af menneskets syndighed i et forsøg på at gøre sig selv retfærdig for Gud. >

Om den lutherske lære; Den er direkte udsprunget af gudserfaring og kan ikke forstås og virkelig tros uden erfaring.

.....

Afgørende testspørgsmål til teologi og forkyndelse:

Hvad forkyndes om menneskets syndighed?

Fastholdes det, at menneskets syndighed er en totalbestemmelse, som også omfatter menneskets religiøse udfoldelser? I forhold til Gud er menneskets vilje ufri og bundet i synden.

Hvad lærer man om retfærdiggørelsen?

Står det klart, at et menneskes retfærdighed for Gud *altid* er Kristi retfærdighed, der tilregnes den, som tror på Jesus, og at væksten i kristenlivet *aldrig* kommer til at regnes med i denne retfærdighed?

Hvad er de vigtigste troserfaringer i fællesskabet?

Er læren om retfærdiggørelsen af tro udtryk for en levende og central troserfaring i nutiden, eller blot fastholdt i pietet overfor ens teologiske rødder?

Hvor lægges vægten i forkyndelse, trosliv og fælleskab?

Ligger vægten på det, som Gud og Jesus er og har gjort for os, og på den retfærdighed vi ejer *i ham*? Eller ligger den på alt det, som frelsen virker i trosliv og fællesskab? Hvis vægten ligger på det sidste, kan Åndens frugt hos den kristne blive forvandlet til lovens gerning.

Hvor søger man Helligånden og troen?

Søges Ånden udelukkende gennem det *ydre* ord – i de hellige bibelske skrifter og i den forkyndelse, der i mange former springer ud af Bibelen? Eller *søger* man også Ånden i menneskets indre, i åndelige oplevelser uden om Ordet? Her er det ikke et spørgsmål om, hvad Gud *kan* gøre, men om hvor han har henvist mennesket til at *søge*.

.....

Om at søge efter Gud; I hjertets dyb hører mennesket blot sin egen stemme eller i værste fald ånder, der hvisker i mørket.

Retfærdiggørelses-læren

Derfor er det springende punkt ud fra CA artikel 4 følgende: Er og bliver vores retfærdighed for Gud i dag og på dommens dag, noget som helt og holdent er givet os *udefra*, altså helt og holdent *Jesu Kristi retfærdighed for os – tilregnet os af Guds nåde (gratia)*, eller bliver den også, efterhånden noget som ved Guds nåde (donum) er opbygget i os gennem væksten i kristenlivet?

Den sidste opfattelse har vist sig (f.eks. i Fælleserklæringen om retfærdiggørelseslæren) godt at kunne rummes i formuleringer som *ved troen alene* eller *ved nåden alene*, fordi væksten i kristenlivet jo altid *begynder* med troen og altid er *virket af Guds nåde*, siges det. Men da skal vi ikke stille os tilfredse med ordene – troen alene – men også spørge efter meningen. Menes der ved troen alene som *tillid* til Gud – eller troen som den *af kærligheden formede tro*?

Kun hvis der menes det første, kan samvittigheden virkelig være fri og den troende få virkelig vished om frelse og i sin gudsdyrkelse være glædelig optaget af Gud og Kristus alene. Hvis retfærdigheden også skal være det sidste, vil der uundgåeligt ske det, at den kristnes opmærksomhed vendes væk fra Jesus Kristus til at være optaget af væksten i sit eget kristenliv. Dermed bliver væksten i kristenlivet igen til en lov, der skal følges for at opnå frihed fra synden og retfærdighed for Gud. Og det kan kun føre ét af to steder hen – enten ud i fortvivlelse og frafald, fordi projektet ikke lykkes, eller ud i selvophøjelse og hovmod (farisæisme) fordi man synes det lykkes i rimelig grad.

Retfærdiggørelses-erfaringen

Når vi bruger læren om retfærdiggørelsen af tro som test på sund teologi, skal vi imidlertid ikke alene spørge til *læren* men også til

erfaringen af retfærdiggørelsen. Den lutherske lære om retfærdiggørelsen er ikke opstået som sofistikeret teologi. Den er direkte udsprunget af gudserfaring og kan ikke forstås og virkelig tros uden erfaring.

Den eller de erfaringer af Gud, som den lutherske retfærdiggørelseslære udspringer af og lever i, er kort sagt *anfægtelsen* og *troen*. På den ene side erfaringen af egen syndighed, af Guds vrede og angsten for Helvede – på den anden side erfaringen af Guds tilgivende nåde og hans evige rige i Jesus Kristus. Uden den slags erfaringer forstår man ikke vigtigheden af læren om retfærdiggørelsen af tro alene.

Vi skal altså ikke alene spørge, hvad der *læres* om retfærdiggørelsen af tro, men også hvilken rolle trosretfærdiggørelsen spiller som tros-erfaring i forkyndelse, undervisning, liv og tro i den sammenhæng, vi forholder os til. Fastholdes denne lære kun ud fra en pietetsfølelse overfor en bevægelses egne historiske rødder, eller er den også udtryk for levende og livsnær erfaring i en bevægelses trosliv, fællesskab og forkyndelse. Fastholdes den kun som et uvirksomt princip, eller er den en central kraft i forkyndelse og trosliv.

Nådemiddelkristendommen

I nær sammenhæng med den fjerde artikels udsagn om retfærdiggørelse ved tro uden gerninger fortsætter så den femte artikel med at fortælle, hvordan mennesket kan få denne tro, der retfærdiggør:

... ved ordet og sakramenterne som midler gives Helligånden, som virker tro ... hvor det behager Gud, i dem som hører evangeliet. De fordømmer (dem) som mener at Helligånden kommer til mennesker uden det ydre ord, ved deres egne forberedelser og >

Jens Jørgen Rasmussen f. 1959

Cand.teol. 1990. Sognepræst i Hasle-Rutsker Pastorat.

Medlem af DBI's styrelse.

Udgivelser: *Mærker du Ånden?*, 1993

Den karismatiske fornyelse og luthersk tradition, 1988

gerninger.

Ligesom retfærdigheden for Gud er noget, der må gives til det syndige menneske *udefra*, sådan er også den tro, der tager imod, noget der må komme helt og holdent *udefra* til mennesket – nemlig gennem Ordet og sakramenterne. På grund af synden findes der ikke noget tilknytningspunkt i menneskets hjerte. Ikke noget der først kan åbne sig for Gud og lytte til hans stemme i det indre. Ikke før Guds ord kommer *udefra* og trænger ind og genopliver hjertet ved Ordet fra Gud.

Mange kristelige strømninger og retninger i vores egen tid bygger derimod i større eller mindre grad på den opfattelse, at menneskets i sit hjerte har et kontaktpunkt med Gud – eller kan vende sig mod Gud i indre lytten, i sindets åbning mod Gud. I forlængelse heraf bliver man ret ukritisk i sin omgang med forskellige religiøse oplevelser, tungetale, åndelige åbenbaringer, ”profetiske” syner og tanker. Når man oplever noget overnaturligt, tolker man det umiddelbart som erfaring af Gud og hans kærlighed.

Men det bibelske vidnesbyrd fortæller os noget andet. Hjertet er ikke et godt sted at søge efter Gud. Den indre stilhed er ikke en højtaler for den levende Gud – for hjertet er sygt. Menneskets følelse og fornuft er formørket af synden og religiøse oplevelser er ikke uden videre erfaringer af den levende Gud. I hjertets dyb hører mennesket blot sin egen stemme eller i værste fald ånder, der hviker i mørket.

Derfor er det nødvendigt, at Gud kommer *udefra* til det syndige menneske – ind gennem øjne og ører ved ord, der kan ses og høres. Og det er nødvendigt, at Ånden bruger det *ydre ord* og *tegnene* i sakramentet som sine redskaber til at vække og genføde mennesket. Uden det ydre ord, kommer Ånden ikke til mennesket. Når mennesket vil søge Gud, skal det derfor ikke vende sig *ind i sig*

selv, men *ud af sig selv* til det ord, der kan ses og høres.

Derfor er det også en vigtig test på en sund teologi at spørge hvilken rolle den sammenhæng mellem Ånden og Ordet spiller – og igen – ikke bare som lærepunkt men som levende tro og erfaring i trosliv, forkyndelse og menighedsliv. Er fællesskabet om Ordets forkyndelse, i dens forskellige former, det helt igennem bærende element i en menigheds tro og liv? Og er det evangeliet om Jesus og retfærdiggørelsen i ham, der er det gennemtrængende centrum i den forkyndelse, der deles, eller ligger vægten andre steder?

Anvendt litteratur

Bøger:

Confessio Augustana, af Leif Grane, G.E.C. Gads forlag, København 1981

Artikler:

”Fælleserklæringen om Retfærdiggørelseslæren”, fra Det lutherske verdensforbund og Den romersk katolske Kirke, 1999. www.interchurch.dk/dokumenter/dok/Fælleserklæringen-på-dansk.pdf

”En vurdering af Raniero Cantalamessa’s teologi”, af Nicolai Techow og Jens Bruun Kofoed, 2006. www.see-j.net/Default.aspx?tabid=126

”Et responsum til ”En vurdering af Raniero Cantalamessa’s teologi af N. Techow og J B Kofoed”” på vegne af Dansk Oase ved Jesper Oehlenschläger, Anders M Hansen og Morten Munch. 2007. www.danskoase.dk/fileadmin/user/DanskOase/Ressourcer/Artikler/Cantalamessa_responsum.pdf

”Retfærdiggørelse ved tro - Et Oasedokument”, ved Keld Dahlmann og Morten Munch, 2007. www.danskoase.dk/fileadmin/user/DanskOase/Ressourcer/Artikler/Retfaerdiggoerelse_ved_tro_-_et_Oase_dokument_2007.pdf

”Kære Dansk Oase – Hvor står I? – et delvist og foreløbigt responsum ad responsum” (Åbent brev til Dansk Oase d. 28. august 2007) ved Nicolai Techow. www.nicolaitechow.dk. Se under skriblerier.

Perfekt

AF DITTE OLSEN

intet mere
intet mindre
ikke min
søgen, tro, bøn, hengivelse, erfaring,
tjeneste, lydighed, tilbedelse, lovsang,
kærlighed, glæde, fred, tålmodighed,
venlighed, godhed, trofasthed, mildhed,
kun dit liv
din død
for mig
gør mig helt
perfekt i dig
hverken mere
eller mindre

Økumenik og Oase

AF PETER OLSEN

.....

På SommerOase 2006 arrangeret af Dansk Oase deltog den katolske præst, pavens hofprædikant, Raniero Cantalamessa, som hovedtaler. Det gav anledning til en offentlig diskussion med to af lederne i Københavnerkirken. Som en konsekvens af denne debat bad Dansk Oase sin teologiske rådgiver, Morten Munch, udarbejde en begrundelse for bevægelsens økumeniske arbejde.

Jeg vil i det følgende bedømme den principielle tænkning om økumenik, der ligger bag Dansk Oases invitation af Cantalamessa. Sidst i artiklen vil jeg formulere nogle teser om sund og usund økumenik.

Organisk og organisatorisk enhed

Normalt tager overvejelserne om økumenisk samtale og samarbejde udgangspunkt i Jesu sidste bøn (Joh 17) og i Paulus' formaning til efeserne (Ef 4).

Jesus forudsætter, at der består en organisk enhed mellem dem, der kender den eneste sande Gud og hans søn, Jesus Kristus (Joh 17,3). Disse mennesker er ét, ligesom Jesus er ét med sin himmelske far. Jesus beder nu sin far om, at han vil holde disse troende mennesker fast hos sig og hos hinanden: "Hold dem fast ved dit navn, det du har givet mig, for at de kan være ét ligesom vi" (17,11). Denne enhed mellem de troende er givet i og med deres frelsende kendskab til Gud. Det er ikke en organisatorisk, men en organisk enhed. De er ét legeme, ja, "Kristi legeme", som Paulus formulerer det i Efeserbrevet 4,12 og 1 Korintherbrev

Det kristne fællesskab; Vi er lige så organisk forbundne med de andre, som vi er med Jesus.

12,27. Når vi tror på Jesus, "er vi vokset sammen med ham" (Rom 6,5). Der sker noget reelt, noget virkeligt med os i og med troen. Vi knyttes tættere til Jesus end brud og brudgom knyttes til hinanden i brudekammeret. Paulus kalder denne sammenknytning "en stor hemmelighed" (Ef 5,32). På græsk står der et "mysterium". Derfor er den intime forbindelse mellem Jesus og hans brud ofte blevet kaldt "den mystiske forening" (latin, *unio mystica*).

Jesus underviste selv sine disciple om denne virkelighed umiddelbart før sin sidste bøn: "Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og min fader vil elske ham, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham" (Joh 14,23). I de følgende to kapitler forklarer Jesus, at denne mystiske forening af den troende med Gud selv er noget, som virkeliggøres af "den anden talsmand"; altså Helligånden. Den treenige Gud kommer til os ved sin ånd og forbinder sig inderligt og intimt med os. Han flytter ind i vore hjerter ved troen (Ef 3,17; 2 Kor 13,5). Det er altså ikke bare Guds gaver, der bor inde i os, men ham selv.

Denne fantastiske virkelighed gælder om alle, der af hjertet tror på Jesus. Og fordi vi alle ved troen er vokset sammen med Jesus, er vi også vokset sammen med hinanden. Vi er nu hinandens lemmer. Vi er lige så organisk forbundne med de andre, som vi er med Jesus. Derfor bekender vi også troen på den hellige, almindelige kirke. I virkeligheden er der kun én kirke ud over hele jorden, for Jesus har kun ét legeme. Der består altså en mystisk forening mellem alle sande kristne. Det er denne organiske enhed, Jesus i Johannesevangeliet 17 beder sin far bevare os i.

Men hvis der kun er én kirke, hvordan skal vi så forklare, at vi kan se mange forskellige kirkesamfund, der ofte ligger i strid med hinanden?

Burde vi ikke omfavne hinanden og se stort på alle forskelle?

Burde vi ikke åbne vore huse, vore nadverborde og vore prædikestole for alle dem, der bekender Jesu navn? Burde den ydre, organisatoriske enhed ikke følge den organiske enhed som en helt uproblematisk konsekvens?

Det første, vi må konstatere, er, at Jesus i Johannesevangeliet 17 taler om den organiske væsensenhed, som består, også selv om noget har brudt den organisatoriske enhed. Vi skal derfor ikke tro, at vi med vort økumeniske samarbejde etablerer den enhed, som Jesus taler om her. Den er der tværtimod på forhånd. Men denne enhed gælder kun de sandt troende. Andre kan godt have del i en organisatorisk enhed. De er medlemmer af et kirkesamfund. Men hvis de ikke er genfødt af Ånden, har de ikke del i den organiske forbundethed med Jesus selv og med hans lemmer. De er ikke medlemmer i hans kirke.

Efeserbrevet begynder med at beskrive frelsen: Gud har udvalgt os i Kristus, ham, som sidder ved Guds højre hånd i himlen (kap.1). I ham er vi frelst af nåde ved tro. Det gælder både jøder og hedninger (kap.2). Paulus beder om, at denne frelse må blive åbenbaret for efeserne, så de fatter både bredden, længden, højden og dybden af den (kap.3). På det grundlag formaner han i kapitel 4 efeserne til at fastholde den organiske enhed i Ånden, som han netop har skildret i kapitel 1-3.

Det forholder sig ikke sådan, at vi ved at etablere en organisatorisk enhed med tiden vil kunne frembringe den organiske enhed. Forholdet mellem tro og gerninger skildres i Det nye Testamente altid sådan, at gerningerne følger med naturlig nødvendighed af troen. Sådan også her: Hvor troen stemmer med Efeserbrevet 1-3, vil denne tro vise sig i ydre enhed. Og modsat: Hvor troen ikke stemmer med Efeserbrevet 1-3, er der ikke nogen indre, organisk enhed, som vi kan fremvise udadtil. >

I Efeserbrevet 4,12-14 taler Paulus om at opbygge Kristi legeme, "indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelsen af Guds søn." Da skal vi ikke længere drives hid og did af hver lærdoms vind, siger han. Med dette "indtil" tænker Paulus ikke på, at enheden først vil blive etableret engang, men på at vi kan vokse i erkendelse af den sandhed, som allerede har etableret vores enhed. Vi skal altså vokse i erkendelsen af Guds nåde og retfærdigheden ved tro på Kristus. Tilgivelsens virkelighed er så bred og lang og høj og dyb, at man kan bruge et helt liv på at gå på opdagelse inde i den. Derved vokser vi sammen med resten af legemet op til ham, som er dets hoved; Kristus (4,15). Denne vækst kan vi selv arbejde med på ved at fordybe os i – ja, sænke os dagligt ned i den frelse, som Paulus har skildret i kapitel 1-3. Vi skal opbygge legemet ved at udforske stadigt større dybder i den frelsens enhed, som allerede er etableret. Det er denne organiske enhed, Paulus formaner os til at arbejde med på.

Jesus er inde på samme sag, når han i Johannesevangeliet 17,22 beder om de troendes enhed, "for at verden skal tro." Det er de kristnes organiske enhed med hinanden og deres fordybelse i frelsens dybder, der vækker en tilsvarende tro i verdens mennesker. Lloyd-Jones skriver: "Intet fører verden så sikkert bort fra sandheden som usikkerhed eller forvirring i kirken med hensyn til indholdet af dens budskab." Vi kommer let til at tænke, at Jesus taler om den ydre, organisatoriske enhed, og at det er den, der skal skabe troen i mennesker. Men sammenhængen i Efeserbrevet hjælper os til at fastholde sammenhængen i Johannesevangeliet 17: Det er hele tiden den indre, organiske enhed, Jesus har i tanke. Både vore vidnesbyrd, vore prædikener og vore økumeniske samtaler har den hovedopgave at hjælpe mennesker

ind i erkendelsen af Guds nåde. Derved etableres og vokser den organiske enhed, og med den også den organisatoriske enhed.

Objektiv og subjektiv tro

Selv om der ikke er tale om en direkte parallel til den dobbelte enhed, er det alligevel væsentligt i denne sammenhæng, at troen på Jesus både er objektiv og subjektiv. Tro er for det første den tro, der tros (latin, *fides quae*); altså troens og bekendelsens indhold, den objektive tro. Men tro er for det andet også den tro, der tror (latin, *fides qua*); altså min personlige tro i hjertet, den subjektive tro, uden hvilken jeg ikke er genfødt af Guds Ånd.

Sammenhængen med den dobbelte enhed er den, at den åndelige eller organiske enhed i kirken baserer sig på den subjektive tro, mens den ydre eller organisatoriske enhed baserer sig på den objektive tro.

Hvis der ikke er enighed om den frelse, som Paulus skildrer i Efeserbrevet 1-3, er der heller ikke basis for nogen ydre, organisatorisk enhed. Man må nemlig betvivle, at den indre, organiske enhed er til stede. Den subjektive tro i hjertet kan vi ikke konstatere, men vi kan lytte til mundens bekendelse af den objektive tro som et vidnesbyrd om den subjektive tro. Ganske vist kan der være en frelsende tro på Jesus i hjertet, selv om den trosbekendelse, der kommer ud af munden, er meget uklar. Men i en sådan situation er der ikke grundlag for noget samarbejde. Først må den økumeniske læresamtale rydde denne uklarhed af vejen. Derefter kan vi opbygge en organisatorisk enhed på grundlag af den tro, der tros; altså den objektive tro.

Martin Luther skriver: "En liden surdej syrer hele dejen. Inden for filosofien er en ringe begyndelsesfejl en meget stor i slutnin- >

Vigtigt; Hvis der ikke er enighed om frelsen, er der heller ikke basis for nogen ydre, organisatorisk enhed.

.....

Teser om den organiske og den organisatoriske enhed

1. Den organiske enhed med Kristus og med andre troende er givet i og med den subjektive tro.
2. Skriften alene er regel og rettesnor for den objektive tro.
3. Helligånden virker den subjektive tro og opbygger Kristi legeme ved hjælp af den objektive tro, som forkyndes og bekendes.
4. Den organisatoriske enhed baserer sig på den objektive, ikke på den subjektive tro.
5. Gud har forpligtet sin kirke på at tilstræbe organisatorisk enhed. Det forudsætter læresamtale.
6. Gud har forpligtet sin kirke på at afvise falsk lære. I den udstrækning vi er uenige om den objektive tro, må vi derfor lægge begrænsninger på samarbejdet.
7. Er vi ikke enige om den artikel, hvormed kirken står og falder, kan der slet ikke blive tale om kirkeligt samarbejde.

En forkert forståelse; Det strider mod Bibelen, når man skelner mellem den subjektive tro som et møde med Gud og den objektive tro som menneskelige forsøg på at tolke dette møde.

gen. Sådan ødelægger inden for teologien en ringe vildfarelse hele læren. *Derfor skal man holde lære og liv skarpt adskilt. Læren er ikke vor, men Guds.* Vi er blot kaldet til at være hans tjenere. Derfor kan vi ikke engang opgive eller ændre den mindste tøddel i den. *Livet er vort ... Læren er himlen, livet er jorden.* I livet er synd, vildfarelse, urenhed og eddikesur elendighed, som man siger. Der skal kærligheden være overbærende og tålsom, lade sig narre, tro, håbe og udholde alt. *Dér gælder frem for alt syndernes forladelse.* Men i læren er der ingen fejl, så den trænger ikke til syndsforladelse. Lære og liv kan altså slet ikke sammenlignes. Bare en tøddel af læren er mere værd end himmel og jord (Matt 5,18). Derfor tillader vi ikke, at man tilføjer den den mindste skade. Men vildfarelser i levned kan vi udmærket være overbærende med."

Martin Luther var fuldt ud klar over, at der både er centrum og periferi i Bibelen. Noget er vigtigere end andet. Det var netop det allermost centrale, han kæmpede for, når han formulerede de kendte "alener": *Skriften alene, nåden alene, troen alene.*

Den første af disse tre "alener" angiver den kilde, hvorfra vi henter vores viden om frelsen. De to sidste "alener" beskriver frelsen i kort form. Men såvel i 1500-tallet som i dag afviser Den katolske Kirke den forståelse af disse tre "alener", som bar reformationen.

Når Dansk Oase alligevel kan invitere en prominent, katolsk præst som hovedtaler på SommerOase, skyldes det, at man har lagt afstand til det, der bar reformationen.

Dansk Oases teologiske rådgiver, Morten Munch skriver: "Det er vigtigt at skelne mellem de absolutter der er kristent fælleseje og de tolkninger der ikke er kristent fælleseje. Lægger vi vort eget kirkesamfunds særtolkninger ned som basis for troen, sker der to ting med fundamentet. Det bliver for det første *usikkert* og for det andet *kirkesplittende*."

Den kristne tros absolutter, det uopgivelige kristne trosfundament er det, "der står så klart i Skriften at det er globalt kristent fælleseje", skriver han. Udenom denne indercirkel findes et lag af "tolkninger der varierer fra kirkesamfund til kirkesamfund." Det er disse "særtolkninger", vi ikke kan forlange af alle kristne. Vi skal kun kræve enighed om det, som stort set alle kirkesamfund i forvejen er enige om.

Her bliver reformationens hovedsager reduceret til menneskelige forsøg på at tolke troen. Når Den augsburgske Bekendelse hævder, at vi "retfærdiggøres af nåde for Kristi skyld ved troen" (art.4), så opponerer både Den katolske og De østligt-ortodokse Kirker. Når Den augsburgske Bekendelse videre siger: "Ved ord og sakramenter som midler gives Helligånden, der – når og hvor Gud vil – virker troen i dem, der hører evangeliet" (art.5), så slår både baptister, metodister og pinsevenner sig i tøjret. Der er i disse artikler tale om opfattelser, som ikke er fælleseje i de store kirkesamfund. Men de lutherske reformatorer skrev alligevel sådan, fordi de mente, at der var tale om både centrale og nødvendige bibelske sandheder. De lagde disse sandheder frem som det grundlag, der måtte opnås enighed om, hvis man skulle stå i en ydre, organisatorisk enhed. Ja, artikel 4 beskrev de endda som den artikel, hvormed kirken står og falder (latin, *articulus stantis et cadentis ecclesiae*).

Dansk Oases skelnen mellem troen og de forskellige kirkesamfunds "tolkninger" af troen synes at have baggrund i en barthiansk forståelse af åbenbaringen. Morten Munch skriver: "*Kristen enhed er hverken funderet i dogmatisk ensartethed eller i Jesu kærlighedsbefaling, men i fælles delagtighed i den treenige Gud.* Enhedens grundlag er her ikke en intellektuel forståelse og formulering af troens sandheder, men en personlig samhørighed

Peter Olsen f. 1963

Cand.teol. 1996, Tidl. lærer og leder på LM's
Missionsskole.

Fra 2006 ph.d.-studerende ved Københavns
Universitet.

med Sandheden, den ene sande treenige Gud... Det evige liv er ikke baseret på dogmatisk kundskab om Gud, men på hjertets kendskab til Gud i Jesus.”

Til det må vi sige: At kende Gud er i Bibelen en intim og ligefrem organisk sag. Han bor i vore hjerter. Men vi finder ikke i Bibelen denne skelnen mellem kundskab og kendskab. Tværtimod vokser legemet ifølge Efeserbrevet 4 netop op til sit hoved ved at vokse i erkendelse af frelsen. Det strider derfor mod Bibelen, når man skelner mellem den subjektive tro som et møde med Gud og den objektive tro som menneskelige forsøg på at tolke dette møde.

Karl Barth (1886-1968) og i det hele taget den eksistentiale teologi skelnede skarpt mellem Guds Ord, som er Kristus, og Bibelen, som er menneskers vidnesbyrd om deres møde med Kristus. Bibelen er her ikke Guds Ord i egentlig forstand, men kun menneskers forsøg på at sætte ord på deres tro. Den frelsende tro er i det hele taget ikke noget, der kan formuleres entydigt og med

gyldighed for alle.

Den tro, der tros; altså den objektive tro, reduceres mest muligt. Og grundlaget for enhed i kirken bliver derfor reelt den tro, der tror; altså den subjektive tro. Det er netop, hvad vi genser i Dansk Oase.

I årene efter 2. Verdenskrig foretog den evangelikale verden et klart opgør med den eksistentiale teologi. Men de seneste år er der sket et betydeligt skred i denne retning. Det truer med at nivellere al sandhedserkendelse i den kristne kirke. Det er en åndelig knoglekræft, der æder marven op, alt imens benene udefra ser sunde og raske ud. Vi kan slet ikke advare alvorligt nok mod denne tendens. Læren er Guds. Den er ikke bare vore ”tolkninger” af et subjektivt møde med Gud. Gud har valgt at frelse os ved denne lære. Derfor undergraver vi frelsen og vi håner Gud, når vi forholder os frit til læren.

PREP for menigheder

Hvordan tale sammen, når man er uenige,
og når det bliver rigtig farligt?

AF BØRGE HAAHR ANDERSEN

.....

PREP betyder i en fordansket gengivelse: Praktiske Redskaber til Engagerede Parforhold og er et kommunikationskursus, som skal fremme gode og stærke relationer mellem ægtefæller.

Jeg har selv for år tilbage taget sådan et kursus og tilbyder 2-3 gange årligt kurset til andre par. Som præst gav det god mening at følge en kirkelig vielse op med et konkret og praktisk kursus om at leve sammen i hverdagen. Siden har jeg skiftet arbejdsplads til Dansk Bibel-Institut, men underviser fortsat i PREP for kommende præster og missionærer, fordi jeg er overbevist om, at næst efter et åbent og harmonisk gudsforhold er det vigtigste for en præst eller missionær at have et åbent og harmonisk familieliv. Samtidig har jeg fundet ud af, at de meget fundamentale regler for god kommunikation også er særdeles relevante i alle mulige andre sammenhænge, hvor det er vigtigt at fremme fællesskab og forståelse. Når Det nye Testamente beskriver

det kristne fællesskab i en menighed, bruges hele tiden ord og begreber, der er hentet fra privatsfæren. Det er derfor ikke overraskende, at der er mange paralleller mellem at opbygge gode og stærke relationer i en familie og at opbygge gode og stærke relationer i en menighed.

Eksempler på hindringer for god kommunikation

a) Filtre

Jeg søgte engang en præstestilling og skrev i min ansøgning, at jeg var vokset op i et kristent hjem, tilknyttet Luthersk Mission. Jeg fik ikke stillingen. Ikke på grund af fem ukirkelige socialdemokrater i menighedsrådet, men på grund af én missionsmand, som 15 år tidligere havde haft et voldsomt opgør med LM i sit missionshus. Jeg mente selv, at jeg var rimelig uskyldig i en konflikt, som jeg kun havde hørt et fjernt rygte om. Men på grund af de erfaringer, den pågældende mand havde med sig, var der et

Vigtigt; Vi må øve os i at tro det bedste om hinanden og at optage alt i bedste mening.

usynligt filter mellem ham og mig, som gjorde, at min kommunikation ikke nåede frem.

På godt og ondt slæber vi alle sammen rundt på erfaringer, som gør, at vi nogle gange lettere forstår vores medmennesker og andre gange misforstår dem. De mennesker, vi har stor tillid til, lytter vi til med et åbent sind. Et sympatisk menneske kan være en farlig forfører, fordi vi lytter og modtager hans budskab for ukritisk. Modsat – hvis vi har dårlige erfaringer med eller en stor mistro til en forkynder eller en kirkelig retning, kan det nogle gange hindre os i at høre et vigtigt og berettiget budskab.

Det er vigtigt, at vi i forbindelse med følsomme debatter om emner, som kristne er uenige om, er bevidste omkring egne og andres filtre. For vores egen del indebærer det, at vi hører og optager alt i bedste mening, også når det kommer fra en gruppering, vi er opdraget til at være skeptiske overfor.

b) Negativ fortolkning

Det kan være en voldsom hæmsko for en god kommunikation, hvis den ene part eller begge parter hører og tolker den anden negativt. Som når manden spørger sin kone, om det er i orden at vente med opvasken til efter fodboldkampen, og hun så svarer: Hvorfor elsker du fodbold mere end mig?

Negativ fortolkning forholder sig nogle gange til det, der ikke blev sagt. Der blev holdt en god prædiken om Jesus, men tilhøreren gik hjem og tænkte: Hvorfor blev der ikke sagt noget om Helligånden og nådegaverne? Eller der blev talt om nådegaver og menighedsliv, men tilhørerne gik hjem og tænkte: Hvorfor blev der ikke talt om Jesu død i vores sted? På Jesu tid var farisæerne specialister i at fortolke negativt og kritisk. Når Jesus gjorde syge mennesker raske eller uddrev dæmoner, så tolkede de det som et

tegn på, at Jesus selv var besat af Djævelen.

Når vi oplever, at vi selv eller andre har kritiske spørgsmål, så må vi begynde med at være kritiske over for kritikken. Vi må spørge: Kan det, jeg hører og oplever, forstås mere positivt? Vi må øve os i at tro det bedste om hinanden og at optage alt i bedste mening.

c) Fortrængning eller flugt

Når moderen beder sin håbefulde søn ringe til tandlægen, hænder det, at hun får svaret: Ja, men jeg skal først lige ... Det kan være udtryk for reel travlhed. Men bliver det et mønster, hvor sønnen glider af og snakker uden om, er der tale om fortrængning og flugt. I et parforhold kan dette også blive et mønster. Kriserne gør ondt og er ubehagelige at snakke om. De vokser sig større og større, fordi den ene part konsekvent glider af, når den anden vil snakke det igennem.

Når kristne er uenige, er det en stor fristelse at lade som om, uenigheden ikke eksisterer. De, der stiller kritiske spørgsmål, udråbes som kværuleanter. Man får aldrig en åben og saglig vurdering af det, sagen handler om, fordi man er for konfliktsky og oplever samtalen ubehagelig. I praksis betyder det ofte, at konflikten vokser og får langt større dimensioner, end hvis man havde taget en åben samtale om det.

Regler for en god samtale om vanskelige emner

a) At forstå hinanden

Dårlig kommunikation skyldes som regel, at jeg snakker i stedet for at lytte. Mens modparten snakker, bruger jeg energi på at finde på argumenter. Det kræver en koncentreret og bevidst

>

Børge Haahr Andersen f. 1956

Cand.teol. 1986. Rektor på Dansk Bibel-Institut

Forfatter til en række bøger; de senest udkomne er:

Ægte[fælles]skab og Evangeliet i livets overgange.

indsats at lytte og forstå, hvordan verden ser ud fra den andens vinkel. Måske er man fortsat uenige, når man har lyttet til og forstået, hvorfor hun synes, svigermor skal komme i weekenden. Men den gensidige forståelse er nøglen til at komme videre og finde et acceptabelt kompromis.

Når der er uenighed mellem kristne, er første fase at tvinge sig selv til at forstå, hvordan verden ser ud fra den andens vinkel. Hvis man kan beskrive den andens position og argumenter, sådan at modparten kan tilslutte sig det og sige, at det er en fair gengivelse, er man allerede nået et godt stykke på vej med henblik på at gennemdrøfte den saglige uenighed.

Hvis man skriver bøger eller artikler om andre kristnes positioner, er det en god ide at lade repræsentanter for disse kikke med. Det giver en god fornemmelse af, ikke blot om man har udtrykt sig klart og forståeligt, men også, om det er blevet hørt og læst, sådan som afsenderen har tænkt det.

b) Vigtigheden af øjenkontakt

Hvis vi kun snakker om hinanden, men ikke til hinanden og med hinanden, så forstærkes manglen på forståelse og konflikten øges. Der er fordele ved at formulere sig skriftligt, for det giver muligheder for at udtrykke sig klart og præcist. Det giver også modtageren lejlighed til at læse det vigtigste flere gange. Samtidig har artikler, mails og bøger den ulempe, at afsenderen ikke er til stede sammen med læseren og med kropssprog, stemmeføring og øjenkontakt kan sikre, at følsomme emner bliver forstået, som det var tænkt. Paulus er bevidst om begrænsningen ved den skriftlige kommunikation. *Jeg ville ønske, at jeg var hos jer nu og kunne tale med en anden røst* (Gal 4,20).

c) Enighed om uenighed

I en ægteskabelig konflikt hindrer det let en samtale om konflikten, at parret blander for mange emner sammen; pludselig drøfter man ikke blot svigermors besøg, men også rengøringsniveau, vin til maden, børneopdragelse m.v. Parret skal lære at gennemdrøfte et emne ad gangen. Som nævnt skal vi ikke flygte fra eller fortrænge, at kristne mennesker også kan være uenige om vigtige emner. Skal man gennemdrøfte en læremæssig eller personlig krise i en menighed, er det vigtigt at arbejde sig igennem de forskellige lag: Hvad er misforståelse, hvad er forskellig personlig stil, hvilke forskellige temaer indeholder konflikten, hvad er sagens kerne, hvad er vi enige om inden for det emne, hvor vi er uenige osv. osv. Måske forbliver der en kerne af uenighed, som gør, at der vil være grænser for samarbejde og fællesskab fremover. Men uenigheden har ikke længere de voldsomme negative konsekvenser, som når den er forbundet med mangel på forståelse.

Kærlighed og dømmekraft

Ovennævnte råd er meget enkle og ligetil. Ikke desto mindre er det netop de enkle samtaleprincipper, som er svære at leve op til i en følsom konflikt.

Jeg vil runde af med at nævne Paulus' bøn for menigheden i Filippi. "Det beder jeg om, at jeres kærlighed stadig må vokse og blive rig på indsigt og dømmekraft, så I kan skønne, hvad der er det væsentlige." Det er tankevækkende, at Paulus her forener kærlighed og dømmekraft. Det er også udfordringen til os, når vi skal forholde os til medkristne, der ser tingene anderledes end os.

Mellem kors og herlighed – hvad er sund åndelighed?

AF HANS ERIK NISSEN

.....

Herlighedsforkyndelsen er som en virus, der ikke kender landegrænser. Som en influenzaepidemi har dens smitte bredt sig i den evangeliske kristenhed.

Nogle kirker, organisationer og bevægelser er hårdere angrebet end andre, men symptomerne findes overalt. Sygdommen sætter sine spor i form af en åndelighed, der virker umiddelbart dragende og først efter nogen tid afslører, at den bygger på sand og ikke på den grundvold, som er lagt.

Herlighedsforkyndelsen falder ikke umiddelbart i øjnene som vranglære, fordi den siger så meget rigtigt. Den lever af Guds gode gaver: glæde, fællesskab, lovsang, tjeneste, nådegaver og evangelisation. Den har syn for sider af det bibelske budskab, som

har været fortrængt. Herlighedsteologien retter også relevante spørgsmål til stivnet lutherdom og rosenianisme, hvis dogmatik mere eller mindre er blevet et intellektuelt regnestykke, og hvis åndelige puls bliver stadig svagere. Det ulykkelige er imidlertid, at det liv, herlighedsteologien spørger efter, ikke er livet i spændingsfeltet mellem lov og evangelium, men langt på vej en opblomstring af den religiøsitet, som ethvert menneske ejer som en medfødt gave i kraft af skabelsen.

En afgrundsdyb forskel

Luthers livshistorie siger os, hvad forskellen er på religiøsitet og kristendom. Så længe Luther var den fromme, alvorlige og ydmyge munk, der nidkært tjente Gud, var han æret og agtet af den katolske kirke, men da han blev født af Guds levende og blivende >

Om herlighedsteologi; Den har syn for sider af det bibelske budskab, som har været fortrængt.

ord, evangeliet, så den katolske kirke i ham en fjende af den kristendom, den havde tro for. Derfor søgte den med alle midler at lukke munden på ham.

Det der skete var, at Luther blev frelst fra herlighedsteologien til korsteologien. Han gik fra et åndeligt liv, hvor det dybest set var hans egen religiøsitet og åndelighed, der var i centrum, til et åndeligt liv, hvor korset og dets virkelighed gennemtrængte alt. Der kom noget helt nyt ind i hans hjerte, og det blev bestemmende for alt, hvad han talte og skrev. Hans erkendelse af forsoningen blev både centrum og en centrifugal kraft i såvel erkendelse som livsførelse. Han blev den Paulus, der ikke ville vide af andet end Jesus Kristus og det som korsfæstet.

Jesu eksempel

Jesu skildring af farisæeren og toderen stiller skarpt på sand åndelighed, kors og herlighed. De hører begge til i menigheden og lever begge et åndeligt liv i bøn. De ved begge, at Herren er i sit tempel, og der, hvor han er, ønsker de også at være. Men kun den ene møder Gud. Det bliver et knusende møde. Det gør det altid, når en synder skal frem for den helliges åsyn. Men kun på den måde kan det tillige blive et frelsende møde.

Gud giver de to mænd, hvad de hver for sig beder om. Den ene fik nåde, den anden fik ingenting. Han havde ikke behov for noget, og derfor bad han ikke om noget. Han var en af de rige Laodikea-kristne med tak og lovprisning som grundtone i livet med Gud. Sandheden om ham var, at han var ynkværdig, blind og nøgen, men han vidste det ikke. Han kom ikke for at få noget, men for endnu en gang at bekræfte sig selv i, hvor godt det var at være kristen! Det giver mening, glæde og harmoni og frelser fra lav selvfølelse.

Hos toderen finder vi den frelsende kraft. Hans kristendom drejer sig om noget helt andet end farisæerens. Han er en nådekristen, for hvem nåden ikke er teori, men fører til et helligt liv, hvor det ikke alene drejer sig om ydre hellighed. I et sandt kristenliv åbnes øjnene for, hvor elendig man er, og troen øves ved gennem hele livet at bede frelsesbønnen: Gud vær mig synder nådig!

I templet får farisæeren ikke noget møde med Gud. Han møder kun sig selv. Tolderen derimod møder den Hellige. Et sådant møde gør synden levende og føder bøn, der kommer fra hjertedybet. Han oplever sig selv så langt ude, at det kun drejer sig om et eneste: nåde. Men han gik hjem som retfærdig. Sådan er Gud!

Så langt jeg kan se, tegner denne lignelse et afslørende billede af dagens kristenhed. Ser vi tilbage på de forudgående årtier, har vi haft kontakt med talrige unge. Vi så dem til gudstjenester, møder, lejre og stævner. De kom nogle år, men i dag sætter flertallet af dem ikke længere deres ben i de sammenhænge, hvor Guds folk samles.

Mange mener at grunden til det er stivnede, ydre former og arbejder derfor intenst på at gøre mangt og meget anderledes. Det hjælper en tid, man oplever talmæssig fremgang, men efter nogle år begynder hverdagen at trænge sig på. I København var det først én kirke, som var "kirken". Så blev det en anden. Nu er det en tredje. Folk kommer og går.

Det er ikke formerne, der er det afgørende problem, men derimod at de fleste aldrig blev ført ind i en kristendom, hvor det bliver et spørgsmål om liv og død bestandig på ny at høre en forkyndelse, der tager alt mit eget fra mig og skænker mig alt med Kristus.

Herlighedsforkyndelsens kristendom brænder ud. Efter nogle år siger den ikke rigtig længere én noget, og en følelse af at være udenfor sniger sig ind, når man atter en gang synger de samme

Hans Erik Nissen f. 1938
Cand.teol. 1965
Tidligere sognepræst og højskoleforstander på LMH.

enkle sange og kor på de opløftende melodier.

I hver ny kristengeneration er det kun de unge, der føres gennem omvendelsens trange port, som bevares i Guds menighed. Det ser de fleste ikke i øjnene.

To slags herlighed

Både farisæeren og toderen oplever kristenlivets herlighed. Også farisæeren gør det i kraft af Guds indgreb i sit liv. Hans givertjeneste, faste, bøn og livsførelse er ikke noget, vi for hurtigt skal gøre os færdige med. Her er han forbilledlig, og den, der ikke går i hans spor, går glip af megen velsignelse. Alligevel er der noget, der er helt galt: I virkeligheden er det hans kristendom, der står i vejen mellem ham og Jesus. Uden at han ved af det, er den en uigennemtrængelig mur. Han når aldrig frem til Gud. Hans kristendom er en religiøsitet, hvor han forholder sig til sig selv – ikke til Gud. Derfor bliver han aldrig så fortabt, som man alene bliver ansigt til ansigt med den Gud, hvor ordene bliver få. Derfor får han ikke brug for ham, der bor i det høje og hellige og hos den knuste og i ånden bøjede.

Når den evangeliske kristenhed har mistet så meget af sin kraft, hænger det sammen med herlighedsteologiens fremgang. Bevidst eller ubevidst undgår man det, som verden umiddelbart reagerer på som dårskab og forargelse. Det ser man som en hindring, når det gælder at vinde mennesker. Derfor nedtoner man det bibelske budskab om loven, synden, omvendelsen, genfødelser, åndens fattigdom, nødvendigheden af at indrette sig efter Guds ord og holde Guds bud, det hellige liv og nej'et til verden. I

takt hermed fremhæver man de sider af kristendommen, som ikke-kristne umiddelbart kan forstå, og som ligger i forlængelse af, hvad de mener, kristendom må være, hvis den skal sige dem noget. Den skal hjælpe dem ind i et liv præget af harmoni, overskud, frihed og glæde.

Den nye begyndelse

Vejen til et sandt og sundt åndeligt liv er, at korset genvinder sin kraft iblandt os. Skal det ske, må Kristus som korsfæstet i langt højere grad end tilfældet er i dag males os for øje i forkyndelsen. Denne aftegning af den korsfæstede må gå hånd i hånd med forkyndelsen af det budskab, der skaber behov for Kristus som korsfæstet. Det nytter ikke udelukkende at tale om Guds kærlighed til forhædede mennesker. Vi må tale, som Jesus taler. Han kender sin Fader som ét med sit ord i både lov og evangelium. Jesus åbner himlens port for de fortabte, men hvem har talt stærkere end han har talt om Guds vrede og dom, helvedes ild, mørket, tænders skæren og den lukkede dør? Vendte mennesker sig bort i vrede? Ja. Fandt syndere vejen, sandheden og livet? Ja.

Tænk på resultatet af denne forkyndelse og overvej, i hvor høj grad den forkyndelse du har lyttet til år efter år, svarer til den. Jeg frygter, at mange må sige: også hos os har herlighedsforkyndelsen langt på vej sat os og vore behov i centrum på bekostning af den forkyndelse, der skaber åndelig hunger og tørst og gør korset til både vort hvilested og vort blivested.

Men vi er ikke uden håb. Vi har en Gud, som er begyndelsen, som skabte i begyndelsen, og som begynder igen!

Horisont; Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Trosforsvar og gratisaviser

Apologetik og gratisaviser hænger normalt ikke sammen. Men 26. marts 2008 leverede journalist og vært på TV2 Radio, Gertrud Thisted Højlund, "Et forsvar for troen" i sin klumme i Urban.

Med afsæt i påsken overvejer hun hvorfor det er julen og ikke påsken, der er den store "blockbuster" i kirken:

"De fleste kan nok rumme tanken om, at en frelser er født. Vi kan jo alle have brug for lidt assistance fra tid til anden. At den her frelser skal forrådes, klynges op og vende tilbage fra de døde før kristendommen begynder at rykke, er straks en sværere pille at sluge. For han dør for vores synders skyld, og så stjæler ponyen: 'SYNDER, jeg er fandme ikke nogen synder. Lortekirke, jeg skrider.' Vi gider ikke synden, og så er det klart, at tilgivelse klinger hult.

Tro er for mig det mest grænseoverskridende emne at skrive om, men jeg insisterer på, at det ikke skal være nogen hemmelighed, at jeg tror på Gud og jævnligt bænker mig i den lokale kirke. Og det er sjovt nok noget, der kan pisse folk af. For på overfladen virker jeg sådan nogenlunde velfungerende, men når man kalder sig

kristen, afslører man i nogle menneskers øjne, at man er komplet blæst. Det stempel bærer jeg med sindsro – og til tider med et lille smil.

Eksempelvis når dem, der ved, men ikke tror, tager videnskabshatten på for at snakke lidt fornuft ind i knolden på mig. Jesus genopstod ikke, for det kan ikke lade sig gøre!" gjalder argumentet med en sejrssikkerhed, der afslører en forventning om, at jeg skal sige: 'Nej, det er sgu da også rigtigt. Kan godt se det, når du siger det på den måde.' Men pointen er jo, at jeg godt ved, det ikke kan lade sig gøre, men at jeg tror, det rent faktisk skete alligevel. Og den tro kan viden ikke pille ved. Det er jo netop tro, og den kan der ikke føres videnskabeligt bevis for. Jeg siger ikke, at det skete, men at jeg tror, det skete – hvor usandsynligt det end er. Og når jeg siger det, så korser de rationelle sig, for det giver dem et sug i maven, når nogen trækker på skulderen af al deres sikre, målbare, rationelle viden.

Og så begynder de at snakke om at kristendom er opium for folket og en sutteklud for dem, der er bange for at leve og dø. Men i Danmark er det for det første lidt passé at snakke om religion som magthavernes måde at pacificere arbejderklassen

i rollen som simpelt produktionsmiddel. For det andet behøver tro ikke være en stopklods, det kan lige så godt være et springbræt. Nogle tror, at man som kristen sidder livsforskrækket og vindtør som en olat og glæder sig til at komme i himlen, mens man forsøger at holde sig på dydens dystre kedsommelige. Men efter min mening ved de intet om, hvad det vil sige at tro."

Den gode Gertrud bruger nogle ord, der nok ikke indgår i Budskabet-læserens gennemsnitsrepertoire. Senere i klummen afslører hun da også en teologi, der gør at man – trods hendes åbenlyse skrivetalent – ikke skal forvente, at møde hende som artikelskribent i dette tidsskrift. MEN hun har mod til at bruge sin livsplatform til at leve tydeligt med sin tro. Deri er hun et eksempel til efterfølgelse, og derfor blev hun citeret her.

FBP

Rummeligheden i folkekirken

Som opfølgning på Politikens artikelse-
rie om den påståede diskrimination af
kvindelige præster i folkekirken skriver
Lektor Christoffersen og biskop Holm den
30. januar en længere artikel i samme
avis. De skriver bl. a. *"I nutiden er mod-
standere mod kvindelige præster et retligt
mindretal. Vi finder det af betydning, at de
fortsat har hjemstedsret i folkekirken."* Det
er også interessant, at Christoffersen og
Holm i deres artikel medgiver, at der er
menighedsråd der ønsker en præst af teo-
logisk konservativ observans, der er imod
kvindelige præster. I samme forbindelse
nævner de, at denne præst afviser at vie
fraskilte, velsigne homoseksuelle og er
modstander af abortlovgivningen. Dette
må betyde, at selvom artiklen især fokuse-
rer på mandlige præster, der er modstan-
dere af ordningen med kvindelige præster,
så bliver de andre upopulære synspunkter
også nævnt i samme forbindelse. Der
ville altså ikke blive fred udi kirken, hvis
vi forestiller os, at vi alle blev enige om
ordningen med kvindelige præster, for der
ville hurtigt komme pres på de konservati-
ve præster på andre områder om f. eks. at

vie fraskilte m.m. Dybest set handler det
om, hvorvidt moderniteten skal være vilkår
for kristendomstolkningen og tolkningen
af de bibelske skrifter, eller det skal være
den klassiske forståelse af kristendom-
men, hvor de bibelske skrifers autoritet
fastholdes, også når de taler det moderne
menneskes meninger imod.

Ligestilling i Folkekirken

På trods af pæne ord om, at teologisk
konservative præster har hjemstedsret
i folkekirken, foruroliger det meget, når
de taler om, at ligestillingslovgivningen i
samfundet også skal gælde i folkekirken,
og at det er holdningen, der skal beskyt-
tes, ikke adfærden. Det må betyde, at
modstanderne af ordningen med kvinde-
lige præster godt må have denne holdning,
men de må ikke vise det i deres adfærd
ved for eksempel ikke at ville holde guds-
tjeneste sammen med en kvindelig præst.
Christoffersen og Holm skriver videre,
at *"også et mindretal må kunne flytte
sig i lyset af historiens gang"*, og lægger
dermed pres på de bibeltro menigheder og
præster til at bevæge sig bort fra upopu-
lære bibelske synspunkter.
Derfor kan vi med rette spørge, om Holm
og Christoffersen har den skjulte dagsor-

den, at det mindretal, der ikke præsterer
den accepterede teologiske refleksion,
eller som ikke efter Christoffersen og
Holms målestok flytter sig på den rigtige
måde i lyset af historiens gang, bør forlade
folkekirken og danne frimenigheder?

Ægte respekt for mindretal

Den 13. februar har Flemming Kofod-
Svendsen (FKS) en kronik i Politiken med
overskriften: *"Ægte respekt for mindretal"*.
Her gør FKS gældende, at vi er nødt til at
erkende, at der inden for folkekirken er
modstridende kristendomsforståelser,
og at det er baggrunden for striden om
kvindelige præster. Han advarer imod,
at flertallet tryner mindretallet med den
skjulte eller åbenlyse dagsorden at få
dem til at forlade folkekirken. Desuden
gør FKS gældende, at det ikke er flertallet,
der skal bestemme, hvordan mindretallet
skal flytte sig i lyset af historiens gang,
for det er nerven i al ægte respekt for et
mindretal, at mindretallet selv definerer
sin identitet og selvforståelse og dermed
også formulerer, hvordan man forstår de
bibelske tekster i en nutidig kontekst.

FKS foreslår, at Christoffersen og Holms
tænkning udskiftes med Grundtvigs >

Det afgørende spørgsmål; Skal moderniteten være vilkår for kristendomstolkningen, eller skal de bibelske skrifers autoritet fastholdes, også når de taler det moderne menneskes meninger imod?

tænkning. Grundtvig havde i enestående grad syn for frisind og ægte mindretalsbeskyttelse, og vi bør alle være så meget Grundtvig-disciple, at vi fastholder fuld frihed i åndelige spørgsmål. Flemming Kofod-Svendsens synspunkt er, at der bør være fuld frihed og mulighed til at virke for de præster og menigheder, der ønsker at fastholde en klassisk forståelse af kristendommen. Samtidig bør der også være maksimale muligheder for de præster og menigheder, der ønsker at fastholde moderniteten som vilkår for deres kristendomstolkning og som tolker de bibelske tekster, så de matcher den til enhver tid herskende tidsånd.

De bibeltro står teologisk centralt i folkekirken

Flemming Kofod-Svendsen har på en sober og dygtig måde imødegået Holm og Christoffersens artikel som værende udansk og helt imod vore fornemme grundtvigske frihedstraditioner. Med tanke på den sekulariserede folkekirke

er det at få frihed til at virke i Folkekirken efter Guds ord og vor samvittighed, måske det eneste vi kan håbe på i dag. De bibeltro præster kan dog med stor frimodighed hævde, at de er i fuld overensstemmelse med folkekirkens bekendelse. Derfor er de bibeltro menigheder og præster egentlig ikke kirkens højrefløj eller har specielle særstandpunkter, men de står i centrum af folkekirkens grundlag og bekendelse. Grosbøll og hans disciple og mange med dem står milevidt fra folkekirkens grundlag og bekendelse, og der kan vi med rette tale om "særstandpunkter" og vranglære. Derfor skal vi aldrig ophøre med at fremføre sandhedens ord i kærlighed – også over for dem, der fornægter centrale bibelske sandheder, og heller ikke undlade at fremføre bibelske upopulære standpunkter. Kan folkekirken ikke længere rumme bibelsk forkyndelse og praksis er spørgsmålet, om den da ikke ændrer sig til noget andet end en kristen kirke?

CHA

Singleliv – en ny tilgang?

AF STEFAN CANTORE. OVERSAT AF PETER NISSEN

.....

Når der tales om singleliv, tænker du måske på individualisme, selvbevidsthed, ensomhed, isolation, frihed til at gøre hvad man vil, ringe forbindelse til familie, uafhængig, nydelsessyg, selvoptaget og ungdommelig. Måske mener du, singler skal stå til rådighed for folk til babyspasning, eller måske tænker du på nogle bestemte mennesker, som trænger til at komme ud af singletilværelsen!

I kristen sammenhæng har vi ofte en tendens til at putte mennesker ind i to separate kasser: vi taler om gifte, og vi taler om singler. Vi regner med at den overvejende del i singlekassen kun er der midlertidigt, indtil de flytter over i ægteskabskassen. Vi

underforstår ofte, at de i singlekassen er mindre "hele" end dem i ægteskabskassen.

Jeg tror, at vi helt har misforstået, hvad singleliv er, og at denne forkerte tænkning har lige så meget at gøre med vores egen kulturelle bagage som vores manglende forståelse af Det nye Testaments undervisning om, hvordan vi skal omgås hinanden i kirken.

Vi får indblik i Guds perspektiv på dette følsomme emne helt fra skabelsens begyndelse. I Første Mosebog 2 læser vi, at Gud så på Edens Have og på Adam og sagde: "Det er ikke godt, at mennesket er alene." Indtil dette øjeblik af Guds skabelse af verden havde alt været godt. Men på den sjette dag så han noget i sin kreative verden, som ikke var godt, nemlig det faktum at Adam var alene. Fra resten af skriften lærer vi, at Gud selv altid har >

været i relation med hvert medlem af træenigheden – Fader, Søn og Helligånd. Han er ikke en gud, som har stået uden relation til en anden person, og det samme gjorde sig gældende da han kom til sit største værk – skabelsen af mennesket. Han indså straks, at fordi han havde skabt Adam i sit billede, havde han brug for at leve i en relation. Derfor skabte han kvinden. Som mennesker, der er skabt i Guds billede, er vores evne til at indgå i relation til andre fundamental i vores livserfaring.

Jeg ønsker i denne artikel at se på et "relationsspektrum", som er fælles for alle mennesker, frem for at bruge tid på en kunstig konstruktion, som vi i mangel af bedre har kaldt singleliv. I den ene ende finder vi mennesker, som jeg vil kalde "relationsdannere". Dette er folk som er i relation med andre. I den anden ende finder vi "ikke-relationsdannere". Det er personer som ikke står i forhold til andre. Jeg tror, at vi uanset ægteskabelig status alle kan sætte os selv ind i dette relationsperspektiv. Nogle af os må gå frem og tilbage mellem disse poler på forskellige tidspunkter af livet, men det er vores mulighed og trang til at indgå i en relation, som er af størst betydning og *ikke* vores ægteskabelige status.

Lad os begynde med at se på "ikke-relations"-delen af spektret, fordi vi her finder vigtige indblik i, hvordan tiden og kulturen, som vi lever i, har indflydelse på vores forståelse af relationer. Disse indblik tjener som advarsler for at undgå mange af de fælder, som kan få os væk – ikke kun fra at relatere til andre mennesker – men også fra at relatere til Gud.

Ikke-relationsdannere

Min indledende påstand er, at ikke-relaterende mennesker umiddelbart synes at have stor tilknytning til andre. Men deres

relatering kan beskrives som "kunstig". Den har skæret uden indholdet. Deres fokus er knyttet til deres egne behov, og dermed bliver de forbrugere af andre. De er mest optaget af spørgsmålet om, hvorvidt et forhold til en anden opfylder deres oplevede behov. De er fokuseret på følelser og på at finde måder at opnå denne flygtige oplevelse af lykke. Det handler alt sammen om at kigge indad med henblik på selvanalyse. Det er en nydelse af kunstige relationer, som ikke behøver forpligtelse eller ens rigtige navn – den populære udbredelse af internet chatrooms er et tegn på det. Det er overflødigt at påpege, at sex, enten ægte eller fantaseret, udgør en del af denne søgen efter dejlige følelser og personlig tilfredsstillelse. Men det sidste, som efterspørges, er ansvarlighed i nogen som helst form – hverken overfor andre mennesker eller kristne værdier. En "tagselvboards-åndelighed" er ofte et karakteristisk træk ved ikke-relationsdanners liv. Der findes ikke nogen skabergud i deres bevidsthed. De vil hellere dyrke et abstrakt gudsbegreb med en stærk vægt på dybsindig spiritualitet med mulighed for at "få kontakt" med sig selv end den levende Gud. Med andre ord er det billede, som fremstilles for os i Romerbrevet 1, blevet virkelighed:

"For de kendte Gud, og alligevel ærede og takkede de ham ikke som Gud; men deres tanker endte i tomhed, og de blev formørket i deres uforstandige hjerte. De hævdede at være vise, men blev tåber, og de skiftede den uforgængelige Guds herlighed ud med billeder i skikkelse af forgængelige mennesker, fugle, firbenede dyr og krybdyr."

Det næste, som sker, er ikke kun et stort brud på deres relation til Gud – han hengav dem til syndigt begær i deres hjerter – men det fører også til store traumer og dysfunktioner i deres evne til at relatere sig til andre mennesker. Derved er løgn, ondskab, sladder,

Stefan Cantore; Jeg tror ikke, at den ægteskabelige stand er en god indikator på, om man oplever relation i dens dybeste og mest frugtbare forstand.

disrespekt og seksuel promiskuitet alt sammen blevet en del af en almindelig livsstil.

Hvis vi er ærlige over for os selv, hvad enten vi er gifte eller ugifte, kan vi genkende noget af os selv i det billede, som jeg har tegnet af ikke-relationsdannere.

Relationsdannere

Hvad så med den anden ende af spektret – de som er i relationer? Ja, en ægte tilfredsstillende relatering begynder med en relation til Gud gennem hans Ånd – som Paulus beskriver det i Romerbrevet 8,15-16: "... I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi: Abba, fader! Ånden selv vidner sammen med vores ånd om, at vi er Guds børn."

Passager i Det nye Testamente taler yderligere om fællesskab med Gud. Jesus er synderes ven. Han er også vores bror, og vi er ved omvendelsen brødre og søstre til hinanden i det legeme som er kirken. Dette billede bliver yderligere styrket i Romerbrevet 12,4-5: "For ligesom vi har ét legeme, men mange lemmer, alle med forskellige opgaver, således er vi alle ét legeme i Kristus, og hver især hinandens lemmer" – vi kan ikke indgå i en større relation end den!!

Som konklusion kan vi sige, at for mennesker i relationer vil det også være oplagt at erfare fællesskab med Gud og andre. Relationsformerne vil inkludere familie, venskaber, menighedsfællesskab samt en større interesse i at indgå relationer til andre med henblik på at sprede evangeliet. Relationsdanneren kan være både gift og ugift. Jeg tror ikke, at den ægteskabelige stand er en god indikator på, om man oplever relation i dens dybeste og mest frugtbare forstand.

I sin bog *The Search for Intimacy* definerer Elaine Storkey intimi-

tet på det mest grundlæggende niveau som 'at vide, at jeg ikke er alene i universet'. Hun understreger det faktum, at den viden ikke kun er teoretisk, men noget vi oplever og lever i – det er oplevelsen af en anden. Det er et møde, som bevæger os væk fra vores selvoptagethed til en opmærksomhed imod og involvering i andre, som vi genkender som lige så unikke som os selv.

Så når vi taler om singleliv, bruger vi måske et begreb, der skubber os mod et syn på et individ, som oplever en betydelig ensomhed, og som er en ikke-relationsdanner. Samtidig regner vi med at ægteskab betyder to mennesker der er gode til at relatere sig til andre. Jeg tror, at dette er falske forestillinger og ikke et bibelsk perspektiv. Singler og ægtefolk er falske modsætninger i Guds rige. Dette understreges ved at tage et evighedsperspektiv. Jesus lærte i Mattæusevangeliet 22,30 at "i opstandelsen hverken gifter man sig eller giftes bort, men er som engle i himlen." Ægteskab er en institution for det jordiske liv og ikke evigt. Det er kirken – den nye familie vi som kristne bliver født ind i – der vil vare i evighed.

Central bibelsk undervisning om det at forblive ugift i dette liv findes i Mattæusevangeliet 19,10: "Hvis mandens forhold til kvinden er sådan, er det bedre ikke at gifte sig." Disciplene havde lige talt sammen om ægteskabsproblemer og spørgsmålet om skilsmisse. Det lød som om ægteskab var for vanskeligt, og derfor syntes det bedre ikke at gifte sig. Jesu svar var ikke at enhver kan forblive ugift, men at de som gør, gør det af forskellige grunde. Han sagde: "Der er dem, der er uegnede til ægteskab fra moders liv, og der er dem, der er uegnede, fordi mennesker har gjort dem uegnede til det, og der er dem, der har gjort sig selv uegnede for himmerigets skyld. Lad dem, der kan, rumme det." Han knytter ingen skam til en manglende evne til at finde sammen og blive gift; han ser snarere på det, som forskellige muligheder for at >

tjene stort i Guds rige.

Paulus går et skridt videre i denne undervisning i Første Korintherbrev 7,7-8: "Jeg ser helst, at alle mennesker er som jeg; men enhver har sin egen nådegave fra Gud, den ene på én måde, den anden på en anden måde. Til de ugifte og enkerne siger jeg, at det er bedst for dem, hvis de bliver ved med at være som jeg. Men kan de ikke være afholdende, skal de gifte sig; for det er bedre at gifte sig end at brænde af begær."

Bemærk ligheden i status i forhold til gaver. Bemærk også, at Paulus ikke taler om singleliv, som vi nogle gange taler om det (dvs. ikke-relaterende og isolerende), men han ser nærmere det ikke at have en partner som noget godt.

Han fortsætter med at forklare hvorfor i v. 32: "Jeg ser helst, at I er fri for bekymringer. En ugift mand tænker på Herren, hvordan han kan være Herren til behag; men den, der er gift, tænker på verden, hvordan han kan være sin hustru til behag, og er splittet.

Guds undervisning til os om det relativt uvigtige spørgsmål omkring ugift eller gift stand får en endnu mere radikal drejning i v. 29, hvor Paulus sætter spørgsmålet ind i et evighedsperspektiv: "Men det siger jeg, brødre: Tiden er knap. Herefter skal de gifte være, som om de ikke var gift, de grædende, som om de ikke græd, de, der glæder sig, som om de ikke glædede sig, de, der køber, som om de ingenting fik, og de, der gør brug af verden, som om de ikke udnyttede den. For denne verden, som den er, går til grunde."

Slutbemærkninger

Howdan kan vi anvende denne undervisning på vores hverdagsliv? Her er min liste, som ikke er udtømmende:

- Det at være ugift er en ærefuld stand – ikke mindre værd end ægteskab, og det har mere potentiale i Guds riges tjeneste end

ægteskabet.

- Uanset om vi er gifte eller ugifte, er vi af Gud pålagt at betragte disse tilstande som midlertidige. Det kan ændre sig i vores levetid eller ikke. For begge måder gælder det, at vi vil erfare relationer og intimitet på en ny måde engang i Himlen. Ved at have dette evighedsperspektiv for øje hver dag får vi en ægte hjælp til at takle de udfordringer og frustrationer, som den ugifte kan opleve – især når ensomheden rammer.

- Uanset vores ægteskabelige status er vi lige brødre og søstre i et nyt gudskabt fællesskab kaldet Kirken. Vi bør derfor ikke være isoleret, hverken på grund af andres handlinger eller undladelser, eller på grund af vores egen adfærd. Desuden bør vores roller i menigheden ikke afgøres af vores ægteskabelige status. Kirkens præstationer har ikke været særligt gode på dette område. Ugifte mennesker er ofte en gave til menigheden og kan tjene evangeliet på en helhjertet måde uden delte prioriteringer. Hvis du er ugift, giver du så dig selv til Kirken på den måde? Hvis du er menighedsleder, anerkender du og bruger du ugifte menneskers gaver i din lokale menighed?

- Den ugifte har de samme længsler efter intimitet og tilknytning, som en gift person har. Vi er ikke anderledes! Vi er blevet skabt til det samme. Lad mig her citere nogle stærke ord af Elaine Storkey:

"Problemet er at vores kultur har fejlet i at indse at den ultimative intimitet kommer fra Gud. Det er ikke noget, som vi kan forlange, når det passer os, eller købe og sælge på det åbne marked. Det er givet os som en del af vores menneskelighed, og er en indre påmindelse om, hvem vi er. Skabt i Guds billede har vi brug for tilknytning til andre for at udtrykke og erfare vores personlighed. Den Gud som kalder os til at være, den Gud som er relation

Stefan Cantore f. 1960.

Arbejder p.t. som rådgiver og konsulent for offentlige institutioner i England. Han er aktiv i en menighed i byen Guildford og i et britisk netværk omkring kristent sjælesorgsarbejde.

og kærlighed, kalder os også til fællesskab. I fællesskab bliver vi på samme tid taget ud af os selv og fuldt ud os selv. For vi er og vil altid være personer i en relation: ikke på egen hånd, ikke som vi selv skaber det og ikke i overensstemmelse med vores egen vilje.”

- Spørgsmålet for den ugifte er derfor, hvordan vi kan nyde intimiteten i vores fællesskaber, når så meget synes at arbejde imod det? Så meget synes at hindre det – især for en kristen – når vi ser på det ikke-kristne miljø, som frister os konstant med seksuel intimitet udenfor ægteskab, forbrugsmaterialisme, der degraderer relationer til en kommerciel udveksling og materialismens og succesdyrkelsens afguder, som skubber til os, for at vi kan få mere af begge. Hvilket håb er der for at finde intimitet?

Mit svar ligger flere steder. For det første må det ligge i at opretholde vores intime relation til Gud, for det andet i styrkelsen af vores bånd til menighedens brødre og søstre og for det tredje i at pleje sande venskaber, der er præget af ærlighed, ansvarlighed, tiltro, god humor og vedholdenhed. På denne måde kan den ugifte blive ankret til et fællesskab. Jeg tror, at vi stadig har meget at lære omkring venskabers natur og potentiale i dagens forbrugersamfund, og det er et emne til yderligere studium.

- Liv i fællesskab vil også hjælpe den ugifte til at modstå fristelser, som kommer i vejen. I bogen *Kristen single* identificerer Al Hsu nogle få: fristelsen til at holde livet i en venteposition – må-

ske tro at ægteskab er lige om hjørnet, og at det er der, livet for alvor begynder; fristelsen til at over-forpligte sig (en tendens jeg er tilbøjelig til), måske drevet af behovet for at være værdsat og ikke virkelig være i stand til at takle perioder med ensomhed; fristelsen til at være selvcentreret – ikke vende sig udad; fristelsen til at være uansvarlig, og endelig fristelsen til at leve et liv i bitterhed.

Konklusion

Vi har ofte en ubibelsk forståelse af singleliv og ægteskab som trænger til at blive udfordret. Den har brug for at blive revideret for at styrke Kristi legeme i en tid hvor falsk intimitet og fragmenterede fællesskaber dominerer. Menigheden er kaldet til at fremprovokere udbrud af overraskelse fra en vantro verden ligesom det skete i kirkens tidlige dage: "Se hvordan de elsker hinanden" var kommentaren, og sådan er der også brug for at det sker i vores tid.

Artiklen er tidligere publiceret i det britiske tidsskrift *Evangelicals Now*.

Litteratur:

Al Hsu, *Kristen single*. Credo Forlag, 2001.

Elaine Storkey, *The Search for Intimacy*. Hodder & Stoughton, 1995 eller Eerdmans Publishing, 1996. Denne bog er desværre ikke oversat til dansk.

I dette og kommende numre bringer vi en serie på ialt tre artikler om forkynderens virkemidler, skrevet af Øivind Andersen.

Forkynderen som Guds medarbejder

AF ØIVIND ANDERSEN. OVERSAT AF ANNLISE LARSEN

.....

Alle kristne er Guds medarbejdere. Om enhver kristen kan – og må – det siges, som apostlen siger om sig selv: "Kristi Jesu tjener" (Rom 1,1 m.fl.). Men forkynderne er Guds medarbejdere på en speciel måde (1 Kor 3, 9-15). Fordi det er gennem Ordet, og især gennem *forkyndelsen* af Ordet, at Gud handler med mennesker, sættes forkynderne i en særstilling. Alt, hvad Guds ord siger om at være Guds medarbejdere kommer i en særlig grad til at gælde dem.

Det vigtigste for en medarbejder er, at det virkelig bliver et *samarbejde*. Forholdet mellem Gud og os vil sige, at vi arbejder sammen med ham, som har kaldet og udrustet os til at arbejde

for ham. Det lyder så selvfølgelig, men i praksis er det langt fra en selvfølge. I vores tid er det blevet noget af et slagord at leve *for* Gud og arbejde *for* Gud. Men det er ikke det rette ord at sætte på en kristen, og slet ikke en forkynder. Man kunne sige det om Bileam (4 Mos 22) i en vis periode af hans liv og om dem, Jesus advarer imod i Mattæusevangeliet 7, 22; dem, der bruger Jesu-navnets kraft, uden selv at være frelste mennesker, arbejder for Gud. For en sand Guds ords forkynder er det rigtigere at tale om at være *med* Gud, arbejde *sammen* med ham. Den, som er *med* ham, er også *for* ham, og det på en rigtig og sand måde.

Det får vi kastet mere lys over ved at se nærmere på et par af

Et løfte; Vores arbejde er ikke forgæves, så sandt som det er gjort i Herren.

Skriftens udsagn.

Først ser vi på, hvad der nævnes i Første Korintherbrev 3, 9-15. Her bruges billedernn Guds bygning og Guds mark. De, der bygger, er Gud og hans forkyndere. Bygningen er dem, der arbejdes iblandt (se teksten). For bygningen er lagt på grundvolden af Gud selv, uden hjælp fra mennesker: Jesu Kristi forsoningsværk. De, der ikke bygger på den, kommer overhovedet ikke i betragtning som Guds riges arbejdere. Selv på denne grundvold kan der bygges på to måder: Et ægte materiale, som bliver stående, eller et uægte materiale, som Gud ikke anerkender. Formaningen lyder til alle forkyndere: Se til, *hvorledes* du arbejder videre på grundvolden!

Hvad er det ægte materiale, og hvad er det uægte?

Det korteste svar vi kan give, er: Det ægte materiale er det, *Gud selv* viser gennem sine forkyndere. Det uægte er det, man mener, at kunne gøre for Gud ud fra sine egne intentioner, evner og forudsætninger. Alt det, som virker ved rent sjælelige (psykologiske) midler: menneskelig påvirkningsevne, rørende fortællinger, sjæleligt pres for at få mennesker til at "bøje sig" osv., bliver ikke andet end *menneskeværk* gjort for Gud, og kan i sig selv ikke blive stående. (En anden sag er det, at Gud undertiden griber ind, og bruger det). Alt, som derimod er en virkning af *Ordet*, som forkynderen har modtaget fra Gud og givet videre, bliver stående, fordi det er Guds værk. Vi lærer således den vigtige sandhed: Det gælder om at være afhængig af *Ordet*, hvis arbejdet for Gud skal lykkes. At være under *Ordets* indflydelse, når det gælder at formidle, er det vigtigste for Guds medarbejdere.

Det andet vi skal lægge os på sinde er det ord, vi finder i Kolosenserbrevet 1,18; 2,19 og flere steder: *Kristus er hovedet for sin menighed*, og menigheden er hans legeme. *Han* tænker, planlæg-

ger, leder i menigheden. Fra *ham* og ved ham vokser, hjælpes og sammenføjes hele Guds vækst. Kort sagt: Gud er lige så vigtig for menigheden, som hovedet er for legemet. Ulykken er, at mange forkyndere, lærere og ledere selv vil være hovedet. Vi vil selv planlægge, tænke og dirigere, selv om vi ved, hvor forkert det er. Sådanne medarbejdere bliver, hvor ivrige og velmenende de end er, den største hindring for Guds menigheds sande vækst og trivsel, fordi de i praksis tiltager sig en plads for Kristus, hvor de i stedet for skulle arbejde med Kristus.

Ud fra disse ord forstår vi, at enhver *indflydelse*, som kommer fra os selv, er skadelig, når det gælder påvirkning, forkyndelse, ledelse, planlægning eller hvad det nu måtte være. Det er *Herrens* indflydelse, *Herrens* påvirkning, *Herrens* forkyndelse, *Herrens* ledelse osv. vi som kristne og specielt som forkyndere, er kaldet til at formidle. Derfor formaner *Ordet* os også til altid at være faste, urokkelige, rige i *Herrens* gerninger (1 Kor 15,58), som aldeles ikke er det samme som vore gerninger for Herren. Og løftet siger, at vores arbejde ikke er forgæves, så sandt som det er gjort i *Herren*.

Alfa og omega for en sand forkynder er derfor at arbejde *sammen med Herren*, og det indebærer frem for alt to ting:

For det første, at du er afhængig af Jesus i alt, hvad du gør og er. Altså ikke bare afhængig af Jesu fuldbragte værk til syndernes forladelse – det er de også, som selv bliver frelst, men hvis værk ikke er bæredygtigt – men afhængig af ham i, hvad der menes om de forskellige ting, hvordan man påvirker andre med det, man siger, hvordan man skal planlægge sit arbejde, hvilket eksempel man er i sin dagligdag, sin omgang med mennesker – kort sagt i alt, hvad du er og gør.

Et spørgsmål, som kan blive meget aktuelt: Kan denne afhængighed af Herren komme på tværs i de kristne organisationer? >

Øivind Andersen; Kristelig aktivitet kan være udtryk for åndelig tomhed.

.....

Ja, desværre! Men her gælder det også om, at være årvågen og oprigtig, så man ikke kommer i et modsætningsforhold til den organisatoriske ledelse og Herren af egoistiske grunde. Vi skal stræbe efter at underordne os den organisation vi tjener, men gøre det efter denne regel: *Vær organisationsledelsen til behag, men på en sådan måde, at du ikke vækker Herrens mishag.* Det vigtigste er ikke, at organisationen og de tillærte principper får lov til at forme vort syn, og danne vort sindelag, for det skal alene formes og dannes ud fra Ordet.

Den største hindring for denne afhængighed af Herren er *rutinen*. Rutine er om noget en forkynders største fare. Med rutine menes: Erfaring, der fører til selvtilfredshed. En forkynder lærer efterhånden ikke så lidt om åndelige ting, når han arbejder med forkyndelsen. Han begynder at se og forstå ting, som før var

ukendt for ham. Det Herren har givet ham og åbenbaret for ham, og gjort for andre gennem hans forkyndelse, skaber et erfaringsgrundlag i hans arbejde. Det erfaringsgrundlag er meget nyttigt for den, som stadig og uafbrudt er afhængig af Herren; for alle de erfaringer man får, åbner nye muligheder for at udvikle sig videre. Og det er efter Guds vilje, at vi skal lære af vore erfaringer. Men hvis erfaringerne gør os *selvtilfredse*, er de farlige for os! Da var det bedre at være uden nogen erfaring.

Når en forkynder ikke længere behøver at forberede sig til et møde, ikke længere sukker til Gud, om at få noget at sige, men i sidste øjeblik kan stikke en gammel prædikendisposition ind i Bibelen, da er han havnet i rutinens garn, og er ikke længere en Guds medarbejder i den forstand, der er beskrevet ovenfor.

Rutine kan opstå på flere måder: to af dem skal nævnes sær-

Øivind Andersen. 1905 - 1994,
Cand.theol. Lærer og rektor ved
Fjellhaug Skoler ca. 1930 - 1975.

skilt. Dovenskab og travlhed. Det er langt farligere for en forkyn-
der end for andre mennesker at være doven. Forkynderen er langt
mere udsat for fristelsen til at være doven!

Tænk – så ofte en forkynder bliver godt modtaget, og bliver be-
handlet lidt bedre end andre mennesker, og ofte får lov til at nyde
det bedste folk formår at sætte frem!

Men det er også farligt at have mere arbejde, end man magter:
Da vokser kravet om fornyelse til et indre pres, og rutinen bliver
en fristelse.

I øvrigt er dette rastløse jag fra det ene til det andet ikke andet
end dovenskab. Det koster nemlig planlægning at arbejde grun-
digt med en ting, mens det derimod ikke koster noget særligt
at være rastløst optaget af snart det ene og det andet. Kristelig
aktivitet kan være udtryk for åndelig tomhed.

Rutine kan også opstå uden dovenskab og travlhed: Vi bliver ofte
nødt til at tale om de samme ting, og bruge de samme tekster,
fordi vi kommer på forskellige steder, hvor det samme budskab er
aktuelt. Vi opfordres ofte til at tale om de samme ting. Når vi så
taler ud fra de samme tekster på forskellige steder – og det er ofte
ikke til at undgå – så er faren for rutine tilstede. Vi fristes til at
stole på det, vi har at sige på bekostning af vort afhængighedsfor-
hold til Herren. "Patenttekster".

Rutinen er også farlig, fordi den kan lægge et dække over noget
i det ydre liv. Alt kan se ud til at være i den skønneste orden, og
alligevel kan det vigtigste mangle.

For at redde os fra rutinens fare og holde os i en sand afhæn-
gighed af sig selv, må Herren tage sig af os på en speciel måde.

Kunne han blot hjælpe os her. Vores bedste forsætter og anstren-
gelser lykkes ikke, hvis han ikke hjælper os. Herren er altid villig til
at hjælpe os, hvis vi vil lade os hjælpe. Han gør det ofte, for os at
se, på en underlig og uforståelig måde. Han lader os komme i an-
fægtelse, i åndelige kampe, han tillader sjælelfjenden at friste os,
han skjuler sig for os. Kort sagt: Han gør os til hjælpeløse syndere,
som selv trænger til det evangelium, vi er kaldet til at forkynde for
andre. Enhver oprigtig Guds ords forkynder har et åndeligt eks-
periment-område i sit eget hjerte, hvor han må gennemleve det,
som Gud vil, at han skal hjælpe andre med. (Rosenius). Vi må ofte
gå gennem en ildprøve. Men da opdager vi, at vi er helt afhængige
af Herren i alle ting, og vores afhængighed bliver til mere end ord!

Vi nævnte, at medarbejderskab med Herren beror på to helt
grundlæggende ting. Det, vi har set på, er afhængigheden af Her-
ren, og at lære at *bruge de rette virkemidler*.

Med virkemidler tænker vi ikke på vores personlige udrustning:
evnen til at tale, en god stemme, en fin optræden på talerstolen
osv. Alle disse ting – og mange andre, som også kunne nævnes
– har nok en stor betydning, når Herren bruger os. Men de er ikke
de egentlige virkemidler. Med virkemidler tænker vi på de midler,
hvorigennem *Herren selv* indvirker på sjælene. Det gælder for os
om, at lære at bruge Herrens egne midler.

Hvad er Herrens egne midler?

Det er først og fremmest *Herrens Ånd* og *Herrens Ord*.

Meningsbærende oversættelse med dogmatiske svagheder

AF OLE SOLGAARD

Bibelen på hverdagsdansk

Scandinavia 2007

Fås i forskellige udgaver
og priser

Forlaget Scandinavia har i 2007 udgivet en ny udgave af "Bibelen på hverdagsdansk" (BPH), hvor "ønsket har været at skabe en oversættelse, der fastholdt den tidligere udgaves gode sprog og klare formuleringer, men samtidig er pålidelig og nøjagtig efter grundtekstens mening" (citat fra forordet).

Udgiverne er bevidste om, at de har valgt at gengive grundtekstens *mening* snarere end en oversættelse af grundtekstens *ordlyd*. Det er klart, at det har både sine fordele og sine ulemper.

Jeg vil forsøge ud fra en række eksempler og sammenligninger med den autoriserede danske oversættelse (DO) at påpege nogle generelle tendenser af sproglig og teologisk art.

Fornyelser og forklaringer

Det lykkes i høj grad med gode nudanske formuleringer. Nogle steder medfører den mere forståelige oversættelse, at der bruges flere ord på at gengive meningen. Eksempelvis Markusevangeliet 12,1, hvor DO skriver "... og han gravede en perse ...". Det bliver i BPH til "... så udhuggede han et bassin i klippegunden, hvor

Generelt; Der er gode, forståelige oversættelser af de historiske og fortællende afsnit.

saften kunne presses af druerne”.

Generelt er der gode, forståelige oversættelser af de historiske og fortællende afsnit.

Forståelsen hjælpes på vej af flere afsnitsinddelinger, hvis overskrifter i øvrigt er mere tolkende end DO's. Et tydeligt eksempel herpå er Første Mosebog 6-9, hvor overskriften for hele afsnittet i DO er den nøgterne ”Den store vandflod”. BPH har derimod overskrifterne ”Ondskaben breder sig” (kap 6), ”Ondskabens konsekvens” (kap 7), ”En ny begyndelse” (kap 8) og ”Guds pagt med Noa” (kap 9).

Det er klart, at sådanne tilføjede overskrifter risikerer at afspore forståelsen, men jeg synes nu, de i langt de fleste tilfælde har fremmet forståelsen og været med til at åbne teksten.

At oversætte gamle tekster til nudansk er ikke enkelt. I Ordsprogenes Bog 16,11 er essensen formuleret forståeligt med ”Herren er med i forretningslivet, så enhver handel skal være ærlig”. Budskabet er formuleret klart for en nutidsdanser. Til gengæld mister man fornemmelsen af den oprindelige samtidskultur, som teksten er formuleret i. I DO hedder det: ”Korrekt vægt og vægtskål hører Herren til. Alle lodder i posen er hans værk”.

Tilsvarende er der en god meningsbærende omskrivning af Kolossenserbrevet 1,15-17, men den oprindelige poetiske form er væk.

Dogmatiske konsekvenser

Generelt har oversættelsen fastholdt de centrale dogmatiske begreber: *nåde, frelse, forsoning* osv. Det gælder dog ikke fx *retfærdiggørelse*. I Romerbrevet 4,22 står der i DO om Abrahams tro: ”Det blev regnet ham til retfærdighed”. Det bliver i BPH til, at ”Gud accepterede ham”. Her mangler klart en understregning af det til-

regnede, som er tydelig i grundteksten. I Romerbrevet 3,24 bliver ”gøres retfærdig” dog præcist gengivet med ”erklæret skyldfri”.

Nådesudvælgelsen svækkes også i Første Mosebog 6,8, hvor BPH mener, at ”Herren var tilfreds med Noa” i modsætning til DO's ”Noa fandt nåde for Herrens øjne”.

Det fornemmes, at oversætterne ikke har haft syn for retfærdiggørelsen som *tilregning*, og de glemmer at skelne mellem ”retfærdigheden *for* os” og ”retfærdigheden *i* os”. Oversættelsen af det kendte ”Søg først Guds Rige og hans retfærdighed” i Mattæusevangeliet 6,33 er dermed blevet til ”Søg først Guds Rige og gør hans vilje”.

Fylden af udtrykket ”i ham”, som i DO forekommer utallige gange i Efeserbrevet og Kolossenserbrevet, er forsvundet i BPH. Kolossenserbrevet 2,6 er f.eks. ændret fra ”Når I nu har taget imod Jesus Kristus, Herren, så lev i ham” (DO) til ”Nu hvor Jesus Kristus er jeres Herre, skal I leve i lydighed mod ham.”

Oversætternes opfattelse af dåben og dens betydning skinner igennem i oversættelsen. Værst er det gået ud over Titusbrevet 3,5, hvor DO omtaler, hvordan Gud i sin barmhjertighed frelste os: ”... Det gjorde han ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden”. BPH har derimod gjort det umuligt at læse verset som en beskrivelse af dåbens betydning. Her står der: ”... det var som at få et rensende bad, og Guds hellige ånd førte os ind i et nyt liv”.

Konsekvenserne af oversættelsen af ”loven” er lidt uklar. Grundtekstens ”nomos”, som betyder ”lov”, er i mange tilfælde i BPH gengivet med ”Toraen”. Så vidt jeg forstår, må man ud fra konteksten afgøre, om ”loven” skal forstås som Moseloven eller som GT eller som Guds generelle krav og vilje. Umiddelbart ser det ud til, at oversætterne af BPH har forsøgt at sondre mellem disse forskellige betydninger, om end den sidstnævnte er klart under- >

Konklusion; Den vil kunne bidrage til større udbytte af sammenhængende bibellæsning.

repræsenteret.

Problemet med at gengive "loven" med "Toraen" i Galaterbrevet 3 og 4, Romerbrevet 3,20-31 og i Galaterbrevet 2,16 og 2,21 som "jødiske love", er at betydningen let begrænses til at handle om jødiske forskrifter og jødisk identitet. Konsekvensen kan dermed blive, at evangeliet *kun* er, at vi ikke bliver retfærdiggjort ved at være, blive eller leve som *jøder*, men at ikke-jøder også kan blive frelst. Man mister dermed den langt mere omfattende betydning, som kendetegner den lutherske anvendelse af terminologien "lov og evangelium": den, der ikke kan leve op til *Guds hellige vilje og moralske standard*, kan blive frelst af Guds nåde alene ved tro, uden moralske kvalifikationer.

En sproglig og teologisk forbedring er der tale om i Første Johannesbrev 3,6, hvor DO gengiver grundtekstens *ordlyd*, som er let at misforstå: "Enhver, som bliver i ham, *synder* ikke; enhver, som *synder*, har ikke set ham og kender ham ikke" Her rammer BPH i højere grad grundtekstens *mening* ved at bruge udtrykket "lever i synd".

Indre sammenhæng i teksten

Oversætterne har haft blik for Skriftens indre sammenhæng. Der er således i noterne mange henvisninger til og forklaringer på sammenhængen mellem GT og NT. I Esajas' Bog 7,14 fastslår både teksten og noten, at der er tale om en jomfru, når der profeteres

"... se, jomfruen vil blive gravid ...". Generelt er der gode noter og forklaringer, mens jeg savner de krydshenvisninger, der er i DO.

Formuleringen i Første Mosebog 2,4 giver også en bedre sammenhæng i skabelsesberetningen end DO, der med sin formulering og afsnitsinddeling lægger op til, at der er 2 forskellige skabelsesberetninger. BPH kæder det foregående og efterfølgende sammen med formuleringen "Da Gud skabte verden, var der først...", mens DO splittede teksten med "Det *var* himlens og jordens skabelseshistorie".

En lille ændring i juleevangeliet er forklaret i en overbevisende note. Ændringen vil få størst betydning for dem, der skal til at omskrive deres krybbespil, idet der ikke længere bankes på hos krofatter. I Lukasevangeliet 2,7 står der i DO "... Lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads *i herberget*, mens BPH skriver "... Lagde ham i en krybbe i staldrummet, for *gæsteværelset* var optaget"

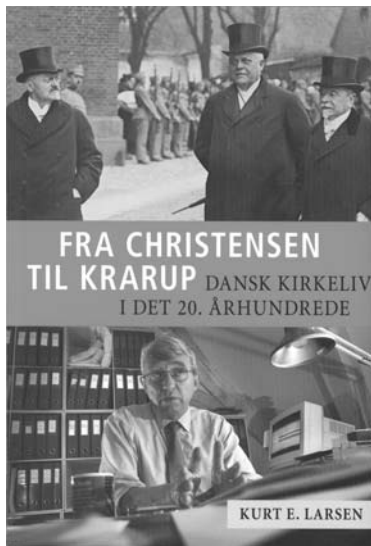
Sammenfatning

Sammenfattende vil jeg sige, at Bibelen på Hverdagsdansk er et relativt godt forsøg på at gengive bibeltekstens mening på et forståeligt hverdagsdansk. Den vil kunne bidrage til større udbytte af sammenhængende bibellæsning. Dens udgangspunkt er bibeltro og kristologisk. Oversættelsen kan dermed blive en hjælp og fornyelse i tilegnelsen af Guds Ord. Men jeg kan ikke anbefale BPH som et *alternativ* til den autoriserede danske oversættelse, da der er for mange upræcise eller svage formuleringer af centrale dogmatiske vers.

Som et *supplement* kan den derimod være velegnet.

Bogens force; Den giver baggrundsstof, og den trækker linjerne op gennem årtierne.

AF EBBE KAAS

Fra Christensen til Krarup

Dansk kirkeliv i det 20. århundrede

Kurt E. Larsen

Kolon, 2007

384 sider, kr. 299,95

Kurt E. Larsen, lektor i kirkehistorie på Menighedsfakultetet i Århus, har udgivet en meget lærerig, vedkommende og læseværdig fremstilling af dansk kirkeliv i 1900-tallet.

Bogen ønsker at beskrive forskellige sider af dansk kirkeliv, og det gøres ikke på en måde som traditionelt bruges, når der skrives kirkehistorie. Ofte bliver kirkehistorien fremstillet gennem nogle bevægelser og deres holdninger, markante personligheder hvorefter næste bevægelse beskrives.

Denne fremstilling tager udgangspunkt i det synlige kirkeliv, som fandtes i Danmark gennem 1900-tallet. Kurt Larsen har valgt 12 temaer, som alle følges helt til dørs århundredet igennem, f.eks. Folkekirkens ydre rammer, Folkekirkens ansatte, Teologiske strømninger og Frikirkeligt og tværkirkeligt arbejde.

For mig har bogen været en øjenåbner, hvor Kurt Larsen har behandlet temaer som Folkekirkens ydre rammer, Folkekirkens ansatte og Grundtvigianismen. Der gives en forståelse for, hvordan tingene har udviklet sig, og dermed en stor afklaring af, hvorfor tingene drøftes i dag og på

hvilken måde.

Fremstillingen famler ikke i blinde, da der er mange gode og relevante skemaer, som giver læseren et godt overblik. Især afsnittet om grundtvigianismen og udviklingen af denne store del af dansk kirkeliv i 1900-tallet bør enhver unde sig selv at læse. "I begyndelsen af 1900-tallet var det grundtvigske ideal at opløse folkekirken i en mængde selvstændige valgmenigheder med hver sit præg. Efter 1945 blev idealet snarere den brede og rummelige folkekirke, på hvis vegne ingen kunne tale" (side 174). Meget ofte tænkes der vel på, at grundtvigianismen er den brede folkekirkelighed uden markante teologiske holdninger, men netop den levende menighed, og dermed behovet for en kirkelig fri og selvstændig præstevold dannelse – det er grundtvigsk tænkning. Den brede folkekirkelighed er oprindeligt en del af Tidehverv.

Bogens absolutte force er, at den giver baggrundsstof, og den trækker linjerne op gennem årtierne; det virker afklarende. Når Kurt Larsen beskriver en del af kirkelivet som præget af en sakramental forståelse og en anden linje der er præget af en engelsk helliggørelseslinje (denne forståelse kom til Danmark i 1880'erne), >

AF ALEX DAHL KARLSEN

da kan disse linjer genfindes i mange folkekirkelige bevægelser. Også i Luthersk Mission genfindes spændingerne mellem en lærebevidst luthersk holdning og så en mere vækkelsesorienteret liv og efterfølgelses linje.

Kurt Larsen skriver enkelt, forståeligt, ja, folkeligt. Det er en fornøjelse at læse bogen!

Mangler i bogen? Måske er spejderbevægelsen lidt mangelfuldt beskrevet, og mere nede i detaljerne: Når der nævnes præstesager, da kan det virke underligt, at afskedigelsen af sognepræsten i Naur og Sig ved Holstebro lige efter anden verdenskrig, Oskar Hjorth, ikke nævnes. Den selvstændige præsteuddannelses-sag i 30'erne og 40'erne gennem provst og rigsdagsmand Levy Blang, Pedersker nævnes heller ikke, men alt kan ikke komme med. Endelig bliver måske folkeskolens udvikling og læreruddannelsens betydning for kirkelivet også lidt stedmoderligt behandlet.

En bog der anbefales, og mange temaer kunne godt bære en selvstændig bog.

Når lysten melder sig – om at tackle seksuelle udfordringer

Joshua Harris

LogosMedia 2007

122 sider, kr. 128

Konklusion; Forfatteren tager godt og dejlig konkret fat i et evigt aktuelt tema, de seksuelle udfordringer.

Joshua Harris har skrevet en bog, som på en konkret måde peger på syndens lovmæssigheder, og derfor samtidig forsøger at give konkret hjælp til at sejre over synden.

Galaterbrevet 6,7-9 står centralt i bogen, hvor Harris side 117-118 skriver: "Vi sår i kødet, når vi lader vore øjne styre af vores utugtige begær, når vi hengiver os til syndige fantasier, og når vi bruger tid på at se film med utugtige scener ... Men Gud fortæller os ... at vore syndige tanker og handlinger faktisk er frø, som sås i vores sind ... De slår rod; de vokser op, og til sidst høster vi fordærv af kødet og åndelig død." Det gør indtryk at møde en forfatter, der både understreger Guds nåde og den nye begyndelse på baggrund af syndefaldet, og som samtidig, stærkere end vi er vant til, prædiker ændring af adfærd. Vi kunne også bruge det gamle ord, forsagelse. Han giver forskellige konkrete råd til at sejre over synden: Under overskriften "Det er dødsens farligt at ride ud alene" (kapitel 8) understreger han vigtigheden af, at vi ikke forsøger at kæmpe mod synden alene, men at vi dels er trofaste i vores menighedssammenhæng og dels har no-

gen at dele fristelserne med. Når vi deler de svære ting med hinanden, må vi ikke nøjes med at komme med vage omskrivninger eller en generel bekendelse. For så er det svært at hjælpe hinanden. Derefter advarer han imod en sammenblanding af bekendelse og omvendelse. Her synes jeg dog, at han stiller vel mange krav til min omvendelse; det opleves som store krav til tankens klarhed, mine følelser og beslutninger om min fremtidige kamp imod denne konkrete synd. Så nævner han fristelsen til at undskylde eller retfærdiggøre min synd. Dernæst nævner han bekendelse uden opfølgning, hvor han giver rådet: "Bed [din sparringspartner] spørge ind til de fristelser, du kæmper med og har bekendt denne gang." Kapitlet slutter han med overskriften: "evangelisk hukommelsestab", hvor han minder om, at "det er en misforståelse at tro, at en understregning af skylden vil føre til forandring. Det modsatte er sandheden; det er kun, når vi husker på, at Gud har tilgivet os vore synder for Jesu skyld, at vi kan holde ud i kampen mod synden" (side 104).

I kapitel 9 skriver forfatteren under overskriften "Åndens sværd" om, hvordan vi kan bruge bibelen i kampen mod fristelserne. De skriftsteder, han lærer udenad i

kampen mod den syndige seksuelle lyst, er primært forskellige domsord eller formaninger, hvilket er vigtige for at afsløre selvbedraget, men de giver ikke kraften til at sejre over synden. Han skriver da også selv på side 114: "En del af syndens væsen er, at den gør os utilfredse med Gud. Utugtens kraft kommer fra det løfte, det giver om, at noget, der er i strid med Guds vilje, kan gøre os lykkelige. Det betyder, at den eneste måde, hvorpå vi kan besejre begærets kraft i vore liv, er at finde bedre løfter." Det er ret centralt for at kunne sejre over synden. Det udmønter forfatteren så også mere i bogens sidste kapitel. Konklusionen er, at forfatteren tager godt og dejlig konkret fat i et evigt aktuelt tema, de seksuelle udfordringer, hvor kaldet lyder til at blive i kampen mod synden uden at give op – i tro på syndernes forladelse.

Glædeligt; Her møder man bibeltro prædiken i et nutidigt og vedkommende sprog.

AF BENT NIELSEN

Mens de gik og talte sammen II

Flemming Baatz Kristensen

Lohse 2007

324 sider, kr. 249,95

Bogen består af en samling af prædikener til kirkeårets 2. tekstrække afholdt af forfatteren, der er præst i Sct. Pauls kirke i Aarhus.

Tidligere er udgivet en tilsvarende prædikensamling (bind I) til kirkeårets 1. række.

Sidst i bogen er der et register over prædiketeksterne og et emneregister både til bind I og bind II.

Her er så en fortsættelse, en Sct. Pauls postil, som det angives på titelbladet. Postil er jo en prædikensamling med tolkning af årets kirketekster, en andagtsbog for lægfolk.

Lad det være sagt med det samme: Det er en postil af de gode.

Det med at læse prædikensamlinger er for mig unægtelig anderledes end at læse en bog med et gennemgående tema, hvor den skriftlige form kommer mere til sin ret.

Skriftlig formidling har styrker som den mundtlige formidling ikke har og omvendt. Man sidder lidt og mangler dybde, når mundtlige prædikener gøres skriftlige så rendyrket, som det gøres her. Men når det er sagt, og man er indstillet på det, er der meget godt at hente i denne prædikensamling.

Baatz Kristensen prædiker klart og lægger ikke fingrene imellem. Ordet om frelse og fortabelse er ikke gemt væk i talemåder og tågesløv. Der tales konkret ind i menneskelivets forhold, personligt og vedkommende til den enkelte. Her er kontant direkte tiltale, begrundet i en klar skrifttroskab, der ikke er til at tage fejl af. Man

bemærker, at der ikke er berøringsangst over for vanskelige spørgsmål i livet.

Det er glædeligt at møde bibeltro prædiken i et så nutidigt og vedkommende sprog som det er tilfældet her.

Vel er der noget med en stil, der går igen og kan virke lidt monoton – overraskelserne og aha-oplevelserne savnede jeg lidt, men det hører nok hverdagsprædikenerne til?

Mens de gik og talte sammen, disciplene og mennesker Jesus mødte, skete der noget med dem. Denne samtale forsøger Flemming Baatz Kristensen at formidle til sine tilhørere. Nu får læserne også mulighed for at være med i "samtalen", til brug i hverdagslivet. Og det med hverdagslivet understreges af, at der i bogen er indsat sort-hvide fotos af hverdagsituationer – tak for det.

Prædikener læses – efter min opfattelse – ikke igennem som andre opbyggelige bøger, men brugt en søndag, eller en anden dag, hvor jeg trænger til et ord med på vejen, er her en bog man ikke går galt af.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet